

ONDER HET OUDE DAK
DOOR
HESBA STRETTON.

G. F. CALLENBACH

NIJCKERK

ONDER HET OUDE DAK

ONDER HET OUDE DAK

DOOR

· HESBA STRETTON ·

❖ DERDE DRUK ❖
· MET TEEKENINGEN VAN HENK POEDER ·

G. F. CALLENBACH

NIJCKERK

HOOFDSTUK I.

DE WATLINGSTRAAT.

Midden in Londen, in het hartje van de oude stad, loopt een korte en nauwe straat, met winkelhuizen aan de beide zijden, die zóó hoog zijn, dat zij de zon beletten haar stralen op de druk belooopen straatsteenen te laten vallen, en de vele groote, zwaar beladen wagens te beschijnen die daar den ganschen lieven dag van vroeg tot laat maar heen en weder rijden. Die straat heet de Watlingstraat en maakt een deel uit van de groote Romeinsche heirbaan, die door het land van Kent naar de verre oevers van de Cardega-baai loopt. Hier en daar in het binnenste des lands zoowel als in het hartje van Londen zijn nog steeds overblijfselen van dezen overouden weg te vinden. De Watlingstraat op het land is voor het oog niets anders dan een laan, die tusschen de akkers doorloopt, maar zij is zóó goed aangelegd, dat zelfs meer dan duizend jaren van verwaarloozing en even zooveel winters van sneeuw en zomers van stormen haar niet noemenswaard hebben beschadigd.

Ongeveer honderdvijftig mijlen van Londen ligt een gedeelte van de oude Watlingstraat tusschen hooge heggen, die haar op die plek even sterk beschaduwen als de hooge huizen in Londen. Violtjes en sleutelbloemen, paardenbloemen en vingerhoedskruid komen en gaan op hun bestemden tijd, jaar uit, jaar in, en zacht mos ligt als fluweel op de harde knoesten der kronkelende stammen,

die grauwwerden zijn in ontelbare winterstormen. Zoo recht is de richting van de oude Romeinsche heirbaan, dat gij er doorheen kunt zien als ware het een lange tunnel, zoo ver het oog reikt door een donkergroen licht beschenen. Schitterende vlinders vliegen er door, en de vroolijke vogeltjes maken er met wijd uitgespreide vlerken jacht op insecten. En wanneer geen menschelijk stemgeluid wordt vernomen, dan spelen en zingen de krekels in het groene

gras, en hoort men af en toe het nederploffen van hazelnoten, die den rijpen dop verlaten.

Ongeveer een steenworp van dit gedeelte van de heirbaan verwijderd stonden drie hutten, half van hout gebouwd, met hoog opgaande puntige stroodaken en spitse vensters, die uit deze daken uitstaken. Zij lagen zoo wat in een holte, wel bewaard voor de koude winden, met een kleine beek, klaar als kristal daar voorbij vlietende. Vóór en achter die hutten bemerkte men ouderwetsche tuinen, goed voor-

zien van vruchtboomen, en onder het venster van de grootste en middelste stond een bank, waarop drie bijenkorven rustten, waaruit een vroolijk en levendig zoem, zoem! van den vroegen morgen af tot de avondschemering toe opging. In den ganschen omtrek waren deze drie hutten bekend onder den naam van Oude Doornevelds huizen.

Zij hadden eens aan den ouden Doorneveld behoord, maar door tal van tegenspoeden was de oude bouwmeester verplicht geweest ze te verkoopen. Toch had hij met den kooper dit contract aangegaan, dat deze ze tijdens Doornevelds leven niet mocht afbreken, noch hem verjagen, en hem de gelegenheid moest laten ze weder terug te koopen voor dezelfde som, waarvoor hij ze verkocht had, indien hij ooit daartoe in staat mocht wezen. Gedurende de rest van zijn leven hadden de oude Doorneveld en zijn dochter Abigaïl als gierigaards geleefd en als slaven gewerkt; en toen haar vader op zijn sterfbed lag, had Abigaïl hem plechtig beloofd, dat zij niet rusten zou vóór hun vorig eigendom weder in haar bezit was. Hij liet haar zestig pond, dat is f 720.—, na — voor de tweehonderd ponden, die noodig waren, — als de vrucht van zijn harden arbeid en zijn voortdurende zelfverloochening.

Ettelijke jaren na haars vaders dood huwde Abigaïl met Richard Medicott. Langen tijd woog de belofte aan haren vader gedaan haar zwaar, en deed haar het huwelijk verschuiven. Maar Richard Medicott had een pensioen van zes stuivers daags als gewezen militair, en was zeer beklant als schoenmaker en schoenlapper. Hij had één kind uit een vorig huwelijk, een jongen van tien jaar, die reeds zoo goed als in staat was zijn eigen onderhoud te verdienen, en Abigaïl stemde er ten laatste in toe zijne huisvrouw te worden. Ofschoon hij haar in niets verhinderde, kon hij haar toch niet veel bijspringen in het sparen voor haar doel. Zij moest hard werken en ploeteren, en alles alleen doen. De zon stond zelden vroeger op dan zij, en de maan met de stille sterren schenen vaak op haar neder,

wanneer zij haar vermoeide leden naar huis sleepte na een hard dagwerk op de velden of pachthoeven uit de buurt. Gelukkig had zij maar één kind; en haar man, die toch zijn bezigheden aan huis had, droeg zorg voor hem nadat de eerste maanden voorbij waren.

De oogst was voorbij, en in den omtrek heerschte die aangename, vroolijke stemming, welke het landvolk bezielt, wanneer het koren is ingezameld, de velden kaal liggen en de vruchten geplukt zijn; dan is ook het heete en zware zomerwerk geëindigd. Eenmaal per week, wanneer hun werk het toeliet, waren eenige op verwijderde hoeven wonende landlieden uit den omtrek gewoon elkander in de hut van Richard Medicott te ontmoeten, en daar hun godsdienstoefening te houden. Gelijk de stichter hunner bijeenkomsten, John Wesley, hadden zij de kerk niet verlaten, maar bezochten de diensten in het bedehuis toch maar zelden; doch iederen Zondagavond en eenmaal in de week hielden zij hun eigen eenvoudige en huiselijke oefening in de keuken van Richard Medicott, of in een kleine spreekkamer, die Abigaïls vader daarnaast had aangebouwd. Zij waren nu op een Woensdagavond weer samen gekomen, na eenige weken niet vergaderd te hebben; zij slopen een voor een binnen, en namen hun oude zitplaatsen onder een plechtig stilzwijgen weder in, zonder een enkel woord tot elkander te spreken vóór de dienst geëindigd was.

Het was een gezelschap van flinke, verweerde mannen en vrouwen, in een kleine kamer vereenigd, waarin enkele houten stoelen en een kleine driepootige tafel stonden, op welke laatste het gezangboek lag en het lidmatenboek, waarin hun namen geschreven waren. Abigaïl was nu een vrouw van zestig jaar met grijze haren en gebogen rug; maar zij zat dezen avond hier in haar eigen hoekje met de bruine handen rustig in haar schoot, alsof haar zwaarste werk gedaan was. De smetteloos witte kant van haar muts omlijstte het donkere bruin en rood van haar door de zón verbrand aangezicht, waarop een glimlach van

stille zegepraal speelde. Naast haar op een lagen stoel zat een lummelige jongeling van twintig jaren, haar eenig kind, de stumperige Gideon met de zwevende blikken van een idioot, dien het volk in den omtrek gewoon was *onnoozel* te noemen, daar zij het woordje „gek” wel wat hard vonden. Gideon had daar naast haar gezeten op datzelfde lage stoeltje, sedert den tijd, dat hij te oud was om naar bed gebracht te worden vóór de oefening begon; en ofschoon zijn naam niet in het lidmatenboek stond, las zijn vader dien toch altijd af, wanneer hij alle andere opgenoemd had.

De oude Richard Medlicott zette zijn bril op, opende het gezangboek, en op een bevenden, maar toch gelijkmatigen toon las hij een bekend gezang voor, dat aangeheven moest worden.

Het begon aldus:

„Geen voetstap van dit land is mijn,
Een arme pelgrim wil ik zijn,
'k Bezit in deze zandwoestijn
Geen stroohut zelfs, hoe arm en klein!”

Maar vóór het gezelschap nog in staat was den rechten toon voor het welbekende lied te vatten, riep Abigaïl luid en verdrietig:

„Neen, Richard, neen, dat lied kan ik niet zingen; dat zing ik nooit meer. De Heer heeft mij deze hütten gegeven en nog drie morgen lands daarbij, en ik kan Hem deze woorden niet toezingen. Het komt mij integendeel juist voor, dat ik Hem met andere woorden moet prijzen, maar niet met deze; neen, Richard, dat nooit!”

Er ging een schok door de harten van alle aanwezigen. Iedereen in de buurt kende Abigaïls belofte aan haren vader toen hij stierf, en de standvastige manier, waarop zij die had gehouden. Het had zulk een zware taak geschenen, dat slechts weinigen geloofden, dat zij die zou kunnen vervullen; maar wat beteekenden nu haar woorden als zij het

huis van haren vader toch nog niet had teruggekocht?

„Dan kunnen wij overigen toch dit oude lied zingen, Abie,” zeide haar man met een glimlach, „en er komen ook wel woorden in, die gij meêzingen kunt.”

Het was de gewoonte onder hen, dat zij hun aangezichten naar den muur keerden, wanneer zij zongen; zoo zag dan ook niemand de tranen van vreugde, die over de wangen van Abigaïl liepen, toen zij stillekens naar de woorden luisterde, die zij nooit meer meêzingen kon. Maar na een paar minuten kon haar stem, ofschoon zwak en bevende, maar toch liefelijk, weer instemmen met:

„Daarboven is mijn vaderhuis;
Dáár haalt mij Jezus eenmaal thuis;
Dáár is nu reeds mijns harten schat
In 's Heeren zaal'ge hemelstad.”

Er scheen een nieuwe beteekenis in die woorden te liggen voor Abigaïl. Zij had haar hart gezet op het terugbekomen van haars vaders eigendom, het oude huis, waarin zijzelve werd geboren. Maar nu moest haar schat en haar hart in den hemel wezen. Toen haar beurt kwam om te spreken, vergat zij den gewonen vorm en toon, waarin zij zooveel jaren met weinig afwisseling gesproken had. Haar man vraagde, als naar gewoonte, wat 's Heeren weg en handelwijze met haar geweest was, sedert de laatste oefening werd gehouden, en zij antwoordde met vuur:

„Ik weet niet half hoe ik den Heer danken zal! Hij heeft mij den wensch mijns harten gegeven. Het is wel niet mijn blijvende woning, dat weet ik; maar het was vaders eigen huis, en ik zal onder mijn eigen dak sterven; en Gideon mijn jongen, voor hem is gezorgd; en als hij sterft zal de oude plaats overgaan op uw zoon Dick, dien gij zoo innig liefhebt — ten spijt van alles.”

Gideon had naar zijn moeder geluisterd met een verward en onrustig gelaat; hij was onthutst omdat zij dien

ouden spreektoon niet aansloeg, dien hij van haar gewoon was zoolang hem heugde. Toen zij met een zucht eindigde, viel hij in, haar stem nauwkeurig nabootsende:

„Ik ben een arm zondaar,” zeide hij, „maar de Heer is mijn Zaligmaker. Ik kan maar voortdurend niet anders doen dan de arme tollenaar, die van verre stond, op zijn borst sloeg en uitriep: „O, God, wees mij zondaar genadig.” Maar het moge God behagen, mij kracht te geven om mijn plicht te doen, en ik hoop dat niemand van Jezus mag worden afgehouden door een mijner zonden. Amen.”

Dit waren de woorden, die hij zijn moeder week aan week had hooren herhalen, en die hij altijd ijverig had nagezegd op haar eigen toon. Abigail en Gideon waren de laatste sprekers; en nu gaf de oude Richard Medlicott een ander gezang op, bad eenige minuten lang, en toen was de godsdienstoefening geëindigd. Nu waren zij ook vrij om zich rondom Abigail te vergaderen, haar geluk te wenschen en al de bijzonderheden aangaande haar gelukkigen koop te vernemen. De huizen waren ten laatste haar eigendom.

„Laten wij naar buiten gaan om ze eens in oogenschouw te nemen,” zei de oude Richard Medlicott.

HOOFDSTUK II.

DE BEGEERTE HAARS HARTEN.

De schemering daalde reeds langzaam in het westen en de maan was opgegaan; er was licht genoeg om de drie hutten te bekijken; met hun hooge puntaken teekenden zij zich duidelijk tegen den avondhemel af. De vroolijke haardvuren brandden ook in de twee kleinere woningen, en de lichtgrijze houtrook ging recht uit de schoorsteenen omhoog, waarna hij wegsmolt in de stille avondlucht. Eenige arbeiders, die aan het einde van den tuin druk bezig waren,

zagen met verwondering naar het groote gezelschap, jdat voor de hutten postvatte, en deze laatsten keken Abigaïl met meer eerbied aan dan anders. 't Was inderdaad geen geringe zaak geweest voor een vrouw als zij, om de hutten terug te koopen.

„Het is een mooi eigendom,” zeide Richard Medlicott;

„de zegen des Heeren maakt rijk en Hij voegt er geen smart bij;” maar Abie-lief, gij en ik moeten bedenken, „dat de tijd voorts kort is, en dat zij, die koopen, moeten zijn als niet koopende.”

„Ja,” antwoordde Abigaïl, „ik moet maar dikwijls denken aan die gezegende woorden: „de schatten der aarde hebben vleugelen, ze worden schielijk afgesneden en vliegen weg.”

En ik moet mij niet op het huis verhoovaardigen, evenals de trotsche Nebukadnezar, toen hij zeide: „Is dit niet het groote Babel, dat ik gebouwd heb door de sterkte mijner macht?” Ach, die werd er uit gedreven en had zijn woning onder de beesten des velds, tot zijn nagels gegroeid waren als de klauwen der vogels. Neen, neen, hij is een waarschuwing voor mij! Maar is het niet de zegen des Heeren, die mij rijk maakt? Het is tenminste alles zuur verdiend geld, maar Hij heeft mij kracht gegeven!”

Het werd Abigaïl duidelijk, dat hare buren en vrienden met meer oplettendheid en eerbied naar haar luisterden dan gewoonlijk. Vroeger hadden zij zich niet zoo stil gehouden, of waren niet zoo geneigd geweest haar te laten uitspreken, zonder haar in de rede te vallen. Zij noemden haar nu ook *vrouw* Medlicott, haar, die zij eertijds maar eenvoudig Abigaïl, of wel Abil hadden geheeten. Er was toch iets onuitsprekelijk zoets voor haar in deze veranderde omstandigheden.

„Wij zullen u nu niet weder in het veld zien,” zeide een wagenmaker van de naaste hoeve; „gij zult nu voortaan wel alleen huiswerk doen, naar ik vermoed, vrouw Medlicott. Iedereen zal u missen in den oogsttijd en bij het wieden en rooien. Het zal mij verwonderen waar mijn baas nu zulk een flinke hulp zal vinden, die zoo hard werkt als gij gedaan hebt! Maar er komt een eind aan alles, en gij behoeft nu niet meer te ploeteren als een man.”

„Neen,” antwoordde Abigaïl, terwijl zij haar best deed om haar krommen rug wat overeind te houden, en haar gebogen hoofd op te beuren, „ik hoop nu eens uit te rusten, als het God behaagt. Ik zal nu ook meer tijd hebben om den Bijbel te lezen en andere goede boeken evenals mijn man. Het komt mij voor, alsof wij nu de geheele week door Zondag zullen hebben; altijd Zondagsrust evenals zij in den hemel hebben. Ja, ja, een week van Zondagen met enkel eenige kleine wissewasjes te doen; en dan schijnt de zon en dan zingen de vogels, en ieder in

de geheele wereld is gelukkig en goed; dat, denk ik, is wat op het hemelleven gelijkt, en het komt mij zoo voor, dat dit mij nu ook wacht, daar mijn werk is afgedaan."

Zij waren het tuinhek weer uitgewandeld, en na elkander de hand te hebben gegeven scheidden de vrienden. Richard en Abigaïl Medlicott wandelden langzaam het bewuste pad weer terug, terwijl Gideon hen met loome schreden volgde. Hij sprak in zichzelf op een toon, die wonderbaarlijk op de stem zijner moeder geleek:

"Ik ga nu rusten, als het God behaagt; en nu krijg ik een week vol Zondagen, en denk aan de gezegende woorden: „De schatten hebben vleugelen; want zij worden schielijk afgesneden en zij vliegen daarheen," en Nebukadnezar en het trotsche Babel, die uitgedreven werd en leefde onder de beesten. Arme Nebukadnezar!" ging hij nu op zijn eigen toon voort, „ik heb hem al gezocht en weder gezocht, overal in den omtrek onder de beesten van het veld, en ik kon hem nooit te zien krijgen, den armen ouden man, en Babel ook niet! Maar nu is mijn werk gedaan. Nu heb ik geen tijd meer om hem te zoeken, nietwaar, moeder? Nu is het een tijd, waarin wij een week vol Zondagen hebben."

"God zegene dit huis en al wat ooit onder dit dak wonen zal," zeide Richard Medlicott, zijn witte hoofd ontblootende, terwijl hij den drempel overschreed. Hij was niet in staat geweest iets meer tot den terugkoop van deze huizen te doen, dan alleen dit, dat hij in alle liefde zijn vrouw vrijliet van de huishoudelijke bezigheden. Het was altijd zijn werk geweest het huis te bewaren en geduldig het uur af te wachten, waarop het landelijk werk gedaan was, wanneer zijn vrouw moede en mat terugkeerde. Zij vond dan steeds het avondmaal door haar man voor hun drieën gereedgemaakt. Het verrichten van het huiselijk werk, dat de vrouw gewoonlijk zoo bewonderenswaardig volbrengt, was zijn deel geweest, somtijds wel een weinig tegen wil en dank; maar toch meestal met een liefde en zorgvuldigheid, die Abigaïls taak vergemakkelijkte. Maar

nu was hij toch dankbaar, dat het voorbij was. Hij was nu reeds over de zeventig, en hij kon Gideoniet meer zoo nagaan als hij gewoon was te doen. Nu zouden zijn laatste dagen ook rustiger worden, wanneer zijn vrouw meer thuis was.

Daarbij kwam het ook zeer te pas voor den grijsaard,

dat Abigaïl haar taak volbracht had, want zijn krachten begonnen in den herfst sterk af te nemen. Het is wel mogelijk, dat dit veel eerder het geval was geweest, maar zijn stille natuur had het niet opgemerkt. Maar nu, waar Abigaïl tehuis was, en alles met lust en ijver behartigde, terwijl hij haar zware voetstappen onophoudelijk vernemen kon, zat oude Richard stillekens in het warme hoekje van

den haard, en begon eerst recht te gevoelen, dat hij oud was. Zijn veelgebruikte Bijbel was meer dan ooit in zijn handen en nu en dan trof een half overluid uitgesproken gebed het oor van Abigaïl.

„Heere, lieve Heere!” zeide hij dan, „Gij hebt aan Abie de begeerte haars harten gegeven, o, geef mij nu ook de mijne. Hingt Gij daar niet bloedend aan het kruis voor ons allen? Voor mijn armen zoon Dick, zoowel als voor iedere verloren menschenziel? Hij is een arme verloren zoon, Heere, die tegen U en mij gezondigd heeft; maar ik vergeef hem, en wilt Gij hem nu ook vergeven, Heere? O, laat het toch verre van U zijn, dat Gij hem zoudt uitwerpen. O, mijn zoon, mijn zoon! Gave God, dat ik voor u kon sterven! Mijn zoon! mijn zoon!”

Het was eenige jaren geleden sedert Abigaïl den naam van haar stiefzoon Dick Medlicott genoemd had. Zij had al haar best gedaan om een goede moeder voor hem te wezen, maar hij had haar voortdurend een wantrouwend hart en een koppig hoofd getoond. Zijn vader was al te toegevend voor hem geweest, en het bleek haar onmogelijk, daar zij zijn eigen moeder niet was, zijns vaders verzuim weer te herstellen. Zij had met hem geduld gehad en hem vergiffenis geschonken telkens weder, tot haar geduld was uitgeput. Daarbij kwam, dat zij tot de ontdekking was gekomen, dat de noodlottige val, dien haar zoon Gideon gedaan had en waardoor hij in zijn hersens gekrenkt werd, een gevolg was van Dicks stijfhoofdige onachtzaamheid. Zij was van harte blijde, toen die jongeling niet alleen het huis, maar zelfs de nabuurschap verliet.

„Richard,” zeide zij tot haar echtgenoot toen het Kerstfeest aanstaande was, „laten wij een brief aan Dick schrijven, en hem daarin uitnoodigen u nog eens te komen bezoeken. Ik ben bereid hem te ontvangen, als hij komen wil, om uwentwil. Maar als hij drinkt en vloekt en beweging maakt, zooals hij gewoon was te doen, dan zal het u niet veel troost of vreugde geven, denk ik.”

„Wij weten niet, waar de jongen is,” was het antwoord.

„Neen, maar Jenkins uit „de Gerstemolen” is een kennis van hem,” antwoordde zij; „dien heeft hij een brief geschreven, en hij zou ons kunnen zeggen waar de jongen zich ophoudt.”

„Ik zal aan het schrijven gaan en hem vragen, Abie,” zeide de oude man vroolijk, „maar zal hem doen weten, dat hij niet drinken of vloeken mag in ons huis; nu nog veel minder dan toen hij jong was. Hebt gij hem vergeven, Abie?” voegde hij op een bedeesden toon daarbij.

„Heeft hij mij ooit om vergiffenis gevraagd?” was het antwoord; „onze Heer zegt toch, dat er wederkeering en berouw moet plaatshebben, eer wij kunnen vergeven. De engelen verheugen zich ook alleen dan over een zondaar, wanneer hij zich bekeert. Laat hem thuis komen bedroefd over zijne zonden, dan zal ik mij over hem verheugen en hem goed doen om uwentwil, Richard. Maar ik kan toch niet toelaten, dat hij hier komt om mijn Gideon te leeren vloeken en drinken, dat zou mij het hart breken, God weet het!”

„Ja, en het mijne ook,” was zijn antwoord.

Het werd een lange brief, dien oude Richard Medlicott schreef aan zijn verloren zoon, waarin hij hem ernstig smeekte zijn aangezicht nog eens te komen zien, eer hij stierf. Maar toen de brief naar hem verzonden was, kregen zij geen antwoord, dan alleen een mondelinge boodschap door Jenkins van „de Gerstemolen”, die met een vloek bevestigde, dat Dick nooit meer een voet zetten zou in een huis, waar een vrouw heer en meester was.

HOOFDSTUK III.

ABIGAILS BELOFTE.

Hoogstwaarschijnlijk was de goede Abigaël wel wat te veel baas geweest in huis. Het was haars vaders woning

geweest en de plek, waar zij eens werd geboren. Toen zij trouwde, was haar man in haar huis gekomen, in plaats dat zij haar intrek nam in het zijne. Hij was nog niet lang geleden met zijn klein pensioen uit den dienst ontslagen, en de spulletjes, die hij mede had gebracht, hadden niet veel te beduiden, terwijl al de eenvoudige huismeubels aan Abigaïl behoorden. Zij had mannenwerk gedaan; bij de boeren arbeidende, of haar kleinen tuin omspittende, juist alsof zij een man geweest ware. Hoe zou het haar nu mogelijk geweest zijn maar rustig en stillekens aan te zien, dat Dick in luiheid, ledigheid en weerspannigheid opgroeide? En thans, nu het huis met de beide aangrenzende hutten haar eigendom waren, teruggekocht met haar eigen geld en wat haar vader bespaard had, gevoelde zij zich niet minder baas; dat spreekt vanzelf. Al de bureu behandelden haar als een vrouw van meer beteekenis dan toen zij slechts een arbeidster op het veld of een karnvrouw op de boerderijen was; en Abigaïl liet zich dat wel aanleunen.

Toen de winterkoude voorbij was en de felle Maartsche winden waaiden, bleek het weldra dat de oude Richard sterven ging. Abigaïl kon het maar moeilijk gelooven. Zij was al die jaren zoo druk geweest, dat zij zich nooit den tijd gegeven had te bedenken, dat zij volgens menschelijke berekening haar man spoedig zou verliezen, daar hij bijna vijftien jaren ouder was dan zij. Zij had nauwelijks opgemerkt hoe verzwakt hij geworden was; en de oude man, die niet van klagen hield, kon het zelf ook maar kwalijk begrijpen. Langzamerhand had hij het opgegeven kleine bezigheden te verrichten, die boven zijn krachten gingen, en ze Gideon onder zijn opzicht te doen gegeven; maar beiden, hij en Abigaïl, hadden gemeend, dat dit alles diende om den rusteloozen jongen bezigheid te verschaffen. Evenals alle andere oude mannen, wilde ook Richard Medlicott slechts schoorvoetend bekennen, dat hij niet langer in staat was te doen, wat hij vroeger gewoon was zeer gemakkelijk uit te voeren.

De kamer onder het strooien dak, waar hij nu op zijn sterfbed lag, was dezelfde kamer, waar Abigaïl ook haar vader en moeder had zien sterven. Al de heiligste herinneringen van haar leven waren daar vereenigd. Het witte hoofd van haar man rustte op het kussen, waar eens haars vaders hoofd gelegen had, en zijn duister geworden

oogen tuurden door hetzelfde lage venster in denzelfden tuin en over dezelfde akkers en velden. Zij ook was gezeten in denzelfden stoel, geduldig maar met betraande oogen afwachtede wat er gebeuren zou.

„Abie,” zeide hij, „er is een tijd om geboren te worden en een tijd om te sterven! Zie, nu is mijn tijd om te sterven ophanden! De Meester roept mij dáár, waar Hij is. Maar jij zult mij missen, Abie!”

„Ja,” antwoordde zij snikkende, „ik had liever de hutten

nooit teruggekocht dan jou te moeten missen, Richard. Het zal een tijd des geweens voor mij wezen, wanneer God je van mij wegneemt."

"Neen, je zult een schaduw vinden onder zijne vleugelen," zeide hij, "Abie, denk daaraan. De schaduw zijner vleugelen! Dat is een zekerder schuilplaats dan dit oude dak. Ik kan jou en Gideon gerustelijk onder de hoede van Gods vleugelen achterlaten; maar gawe God, dat mijn arme Dick daar ook was! O, als hij maar een verberging zoeken wilde tegen de ellende, die over hem komen zal, de ellende van den toorn Gods!"

De oude man keerde zijn mager en bleek gelaat naar den wand, alsof hij voor zijn vrouw den angst zijner ziel over den verloren zoon verbergen wilde, die toch niet haar kind was, maar alleen het zijne. Abigail knielde naast zijn bed neder en strekte haar bruine armen over hem uit.

"Dick zal hier altijd een tehuis vinden," zeide zij met een zucht; "evengoed alsof ik ook *zijn* moeder ware. Ik wil hem vergeven en geduld met hem hebben; ja, ik vergeef hem nu eer hij om vergiffenis vraagt, om uwentwil, Richard. Bekommer je nu maar niet zoo erg meer over hem. Het geduld van den Heer is grooter dan het mijne en kan niet zoo spoedig worden uitgeput. Je zult hem nog eens welkom heeten in den hemel; je bent nooit hardvochtig jegens hem geweest, dat weet God. Ik geloof vast, dat hij nog eens terecht komt, Richard; niets zal voor den Heer te wonderlijk zijn."

Zij sprak met korte woorden, door snikken afgebroken, en voor een oogenblik volgde een doodsche stilte, terwijl de oude man met zijn zwakke handen haar arm aan zijn hart drukte. Gedurende al de jaren, die zij samen hadden geleefd, was de booze Dick de eenige wortel van bitterheid geweest in hunne harten. Maar nu hij ging sterven zonder het aangezicht van zijn zoon te zien, kon alleen de gedachte, dat Abie bereid was Dick te vergeven, hem het sterven licht maken. Laat Dick nu maar komen wanneer hij wilde, hij zou aan zijn stiefmoeder lief wezen om zijnentwil.

„Richard,” zeide zij ten laatste na een lang stilzwijgen, „durf jij denken, dat de almachtige God minder geduld en liefde voor Dick heeft dan ik?”

„Neen, neen!” antwoordde hij, „dat is onmogelijk voor den Heer.”

„En als ik nu beloof het huis voor hem open te houden,” ging zij met een bevende stem voort, „kan dan de almachtige God, en Hij, die stierf om ons te redden, den hemel niet voor hem open houden? Op zekeren dag in de toekomst, wanneer gij eens over de saffieren muren des hemels staart, zul je hem van verre zien aankomen, al dichterbij je — tot de paarlen poorten zich voor hem openen, en je hem om den hals valt en hem kust. Denk toch niet, dat de Heer harder is dan ik, en ik zal nooit mijne deur voor hem sluiten, omdat hij je zoon Dick is.”

Haar hart was zeer vol, toen zij deze belofte uitsprak. Een vluchtig visioen ging voor haar geestesblik heen. Zij zag Dick als een boeteling terugkeeren, belast en vermoeid wegens zijn zonden, en met groote blijdschap het stille tehuis aanvaardende, dat zij hem geven kon. Welk een troost kon hij dan ook voor haar zijn! Hij, een man van over de dertig jaren, terwijl zij oud werd en ook voor haar binnen weinige jaren de dood moest komen. Hoe veilig kon zij dan ook haren Gideon aan zijn eigen broeder toevertrouwen, wanneer die broeder een bekeerd man was. O, als de Heere nu Dick maar eerst wilde terugbrengen als een berouwhebbend zondaar, over wien er vreugde is in de tegenwoordigheid Gods en van zijne engelen!

Het was donker geworden, terwijl de maan was opgegaan en door het lage venster scheen op het witte hoofd van haar man. Maar zij maakte geen beweging om op te staan. Zij zat daar rustig neder onder de hoede des Heeren, als ware het bij zijne altaren, waar de zwaluwen nestelen. Inderdaad, onder haar oude dak vonden de zwaluwen een schuilplaats jarenlang. In den tuin daar beneden stonden de vruchtboomen en tooiden zich met

hun eerste bladeren, en de bijen in de kleine korven waren reeds sedert eenige dagen uitgevlogen; de stille dieren lieten hun zoem, zoem in hun woning hooren, wachtende tot de zon kwam en de bloemen opensprongen. De lente was weder op komst evenals die vóór zestig jaar gekomen was in dit oude huis, toen zij geboren werd. Nooit had nog haar hart zoo innig gevoeld wat de komst der lente inhad.

„Zal ik een kaars op den kandelaar zetten, Richard?” vroeg zij.

„Neen,” antwoordde hij zwak, „voor mij is er nu geen zon of maan meer, Abie. — De Heer zal mij een eeuwig licht wezen, en mijn God mijne heerlijkheid. En ook de uwe en die van Gideon, Abie.”

„Ja,” snikte zij.

„Het is donker,” zeide hij, „maar daar achter licht de heerlijkheid. De Heer zal u wezen tot een eeuwig licht en de dagen uwer treuring zullen een einde hebben, ook de dagen *uwer* treuring, mijn lieve Abie. Ze zullen alle een einde nemen. Wanneer je een weduwe bent in donkerheid en verlatenheid, zie dan op Hem, die je een eeuwig licht is.”

„Ja, dat zal ik,” snikte zij weder.

Zij zat een wijle stil in het maanlicht, met de handen in haar schoot gevouwen, en de blikken strak gericht op de vermagerde trekken van haar echtgenoots geliefd aangezicht; zóó stil was het, dat zij het tikken van de klok in de keuken beneden kon hooren, en het knappen der takkebossen op den haard, evenals de krekelmuziek die door de warmte werd opgewekt. Gideon was den ganschen dag weg geweest. Nu en dan wandelde hij mijlen ver in den omtrek rond, en kwam dan alleen door honger en vermoeienis gedreven weer naar huis, maar toch stralende van onuitgesproken blijdschap. Abigail had reeds lang opgehouden te vreezen, dat hem eenig kwaad mocht overkomen. Maar in dezen avond, terwijl zijn vader lag te sterven, was er iets droevigs in zijn afwezigheid, en zij

had gewenscht, dat Gideon bij haar ware, al kon hij ook niet begripen wat er plaats had.

„Ziet,” zeide de zwakke, afgemeten stem van den grijsaard, maar op een plechtigen toon van verrassing, „zijn aanzicht is als de zon schijnende in al hare kracht!”

Hij was overeind gaan zitten op zijn bed en strekte zijn witte, zwakke handen uit, alsof hij iemand zag, die gereed was hem te grijpen. Zijn stem was nog sterker en vroolijker dan tevoren, toen hij weder sprak:

„En Hij legde zijne rechterhand op mij, en zeide tot mij: vrees niet; Ik ben de eerste en de laatste, en Ik leef, en Ik ben dood geweest, maar ziet Ik leef in alle eeuwigheid!”

Er lag een klank van overwinning en heerlijkheid in zijn stem, en Abigaïl, die bij hem stond, hem ernstig aanziende, was bijna bevreesd nog dichterbij te komen. Maar vóór zij hem kon aanraken en haar armen om hem heen slaan, zonk hij weder terug op zijn hoofdkussen.

„Amen! ja, Heere Jezus, kom!” lispelde hij nog met een diepen zucht; het oude witte hoofd boog zich toen voorover en de uitgestrekte armen vielen machteloos naast hem neer. Nog een paar minuten voelde Abigaïl zijn hart zeer zwak kloppen onder hare hand; toen was alles voorbij. Weder was een leven uitgebluscht onder het oude dak.

HOOFDSTUK IV.

IS DAT RECHTVAARDIG?

In de diepte van haar gemoed gevoelde Abigaïl zich eenzaam en treurig; maar voor het uitwendige bestond er geen vreeze. Zij was nooit zoo afhankelijk van haar man geweest als de meeste vrouwen, en het was haar gewoonte niet zich aan haar aandoeningen over te geven. De dood van haar man bracht slechts weinig verandering in

hare omstandigheden. Er bestond geen noodzakelijkheid om naar een andere, geringere of goedkooper woning om te zien, zooals het geval zou geweest zijn wanneer zij de weduwe van een pachter ware, die door een ander werd opgevolgd. Er was geen geldgebrek in het verschiet. Haar huis was het hare, en de twee andere hutten brachten vier schellingen per week op. Zij kon zelfs een huurder krijgen, die twee schellingen per week meer verwoonde; en daarbij kwam de opbrengst van den tuin, en de honig en de was van de bijenkorven. Zij was een weduwe, wèl op hare jaren en afgewerkt ook; maar toch was zij goed af; er bestond geen reden voor de toekomst te vreezen, noch voor haar noch voor Gideon.

Gideon miste zijn vader evenals een getrouw kind zijn meester missen zou, pijnlijk zoekende, onrustig overal rondgaande zonder hem te vinden. Abigaël had hem niet toegestaan aan de begrafenis deel te nemen, of zelfs zijns vaders lijk te zien, daar zij hem toch nooit aan het verstand kon brengen, wat sterven was. Zij kon er ook niet toe komen hem zijn vader in een doodkist te laten zien en op het kerkhof ter aarde besteld.

„Ik heb vader overal gezocht,” sprak de jongen toen, „en somtijds kreeg ik hem heel in de verte te zien in het bosch, of ook op de heuvels, waar zijn wit haar in de zon glinsterde; maar wanneer ik er dan heen loop is hij weer weg.”

„Zijn Meester, Jezus Christus, heeft hem laten roepen,” antwoordde zij; „en jij en ik zullen hier zijn aangezicht nooit wederzien tot wij ook gaan mogen naar de plaats waar hij is. Je kunt hem toch niet vinden, al zoek je ook je leven lang. Hij is heengegaan om bij den Heere Jezus te wonen.”

„Maar als vader leeft en de Heere Jezus ook leeft, waarom kan ik hem dan niet vinden?” vroeg hij met oogen vol tranen, die hij maar zelden stortte.

„Wij kunnen niet in de zon zien,” antwoordde zij; „zij is te schitterend voor onze oogen. En zij zijn ook te schitte-

rend voor onze gewone oogen, Gideon. Wanneer wij geschikt zullen wezen Hem te zien, zal het gebeuren, maar niet eer, mijn jongen."

Toch ging Gideon voort hem te zoeken. Zij kon hem hooren roepen: „vader, vader!" over de tuinheg, waar Richard een ruwe bank had gemaakt onder een hazelnoten-

boom, en waar hij dikwijls gezeten had. Soms kwam hij met groote haast binnenloopen en greep dan zijns vaders hoed en mantel, die nog altijd achter de deur hingen, en bekeek die droevig oplettend. En als de Zondag kwam, dan ging hij zitten met vaders ouden Bijbel vóór zich, de gele bladen omslaande, alsof zij hem het geheim van zijns vaders

afwezigheid zouden kunnen vertellen, en hoelang het duren zou, dat hij weder naar huis terugkeerde.

„Moeder! hier is een brief van vader!” riep hij vroolijk op zekeren Zondagnamiddag uit, ongeveer een maand na Richards verscheiden. Het was een half vel papier met een bevende en zwakke hand beschreven, en tusschen de bladen van het boek gelegd, waarin hij meest gelezen had. Abigaïl greep het met eerbiedige liefde aan: een papier door haar dierbaren overleden echtgenoot beschreven, was wel iets van gewicht voor haar.

„Dit is Richard Medlicott's laatste wil, zijnde nog gezond en bij mijn verstand, God almachtig zij de dank daarvoor! Ik geef aan mijn zoon Dick Medlicott al wat ik bezit, uitgenomen mijn ouden Bijbel, dien ik aan mijn lieve vrouw Abigaïl Medlicott nalaat. Het zou nergens voor dienen iets aan mijn armen Gideon te vermaken. Maar Dick moet mijn horloge hebben en mijne medailles, en de kleinigheden, die aan zijn moeder behoord hebben. Dit laat ik alles aan hem na, uitgenomen den ouden Bijbel met mijne liefde aan Abigail, mijn trouwe, dierbare huisvrouw. En moge God de arme ziel van mijn Dick genadig zijn! Amen.” Dit papier was geteekend door twee getuigen; 't waren twee der vrienden, die wekelijks in de oefening kwamen. Abigaïl las het nog eens over met een liefelijk gevoel van aangenamen weedom.

Zij had nooit gedacht, dat haar man een testament zou maken; onder lieden van haar slag waren testamenten niet in zwang. Wanneer een man stierf liet hij gewoonlijk zoo weinig na, dat het gemakkelijk te verdeelen viel zonder de formaliteit van een uitersten wil. Ook Richard Medlicott had weinig of niets bezeten, waarover hij beschikken kon, maar hij had het toch zijn plicht gerekend, dat weinige aan zijn oudsten zoon te vermaken, hoe afgedwaald en oproerig hij ook wezen mocht. Het kon hem nog week maken als hij het horloge, de medailles en al wat van zijn moeder geweest was, zich zag toegewezen met den oprechten wensch

om zijn bekeering. Moeder Abigaïl had hier niets tegen en zou het zuinig voor Dick bewaren tot hij kwam.

Het was Zondagavond, Paaschzondag, die dat jaar laat inviel. Er was geen dienst in de hut, omdat de geordende leeraar in de kerk preekte en iedereen hem ging hooren. Abigaïl was tweemaal ter kerk geweest op dien dag, en had toen ook het versch gedolven graf bezocht, maar Gideon had mijlen ver op de Romeinsche heirbaan gewandeld en was nu zoo vermoeid, dat hij gaarne thuis wilde blijven en op het huis passen, terwijl zijn moeder naar het dorp zou gaan.

Abigaïl liep in haar weduwenkleed bedaard en plechtig langs de lanen en over de velden, die haar zoo bekend waren als het aangezicht van een geliefde moeder. Zij was nooit verder dan tien mijlen weg geweest, en zij had in de meeste van deze velden gewied en geoogst. De wereld was voor haar niet groot en wijd, zij bestond maar uit een kleinen cirkel, gevuld met welbekende lieden en met o zoo luttel verandering. Toen zij daar zoo heenwandelde vielen haar oogen op de lammeren der kudde, die daar evenzoo huppelden als verleden jaar en als al de voorgaande jaren; de bloemen kwamen voor den dag en het koren groeide, alles evenals vóór vijftig jaar, toen zij een kind was; en alle huizen stonden daar ook precies als in den ouden tijd. De schuchtere veldmuis sprong terug voor haar voetstap evenals zij ook gedaan had toen zij een jong meisje was en met vlugge voeten door de weiden draafde. De oude kerktoeren, boven de oude donkere boomen uitstekende en het kerkhof beschaduwend, was haar altijd een zinnebeeld geweest van den opgestoken vinger, die naar den hemel wijst, en het geluid van zijn klokken klonk, toen zij ze voor het allereerst hoorde, juist zooals het nu klonk.

Het was reeds duister toen zij de dorpsherberg bereikte, en de lichten schenen door de ongesloten vensters. Zij was gekomen om Jenkins van „de Gerstemolen” over haars mans laatsten wil te spreken en hem te verzoeken, Dick daarvan

in kennis te stellen. Ja, Jenkins was thuis op dezen Zondagavond; hij zat rustig in zijn gelagkamer bij een tafel, waarop een kruik en twee groote glazen stonden. Tegenover hem — was het mogelijk dat haar oude oogen na zestig jaren dienst wat duister waren geworden.... maar wat bemerkte zij daar? Was het mogelijk, dat die man met dat donkere, onheilspellende uiterlijk, met dat bolle ronde gelaat en die geblaarde oogen, de zoon van haar man, haar eigen stiefzoon Dick Medlicott wezen kon?

Het was Abigaïl alsof haar hart op eenmaal met een sterke hand aangegrepen en dichtgeknepen werd. Zij kon haar voeten niet bewegen om een stap voorwaarts te doen, maar stond daar door het venster te gluren, alsof zij in een zoutpilaar veranderd was. Dick zag er slecht uit, veel slechter dan toen hij het huis verliet en naar Londen was gegaan. Slechter ook door een tiental jaren in zonde en onmatigheid doorgebracht. Dit was de berouwhebbende verloren zoon niet, ofschoon zijn kleederen lompen waren en de schoenen aan zijn recht uitgestrekte voeten gescheurd en versleten bleken te zijn, en zijn bloote vel door zijn hemd gluurde aan de borst. Zijn geheele voorkomen was dat van een vagebond. Desniettemin was deze de zoon van haar man, dien zij plechtig beloofd had onder haar dak te ontvangen, en hem welkom te heeten in haar eigen huis!

Zij wist zelve niet hoelang zij daar in de schemering gestaan had. De twee mannen waren in een druk gesprek, maar zij spraken zóó zacht, dat zij zelfs den klank hunner stemmen niet hooren kon. Ten laatste greep zij moed en kreeg kracht genoeg om binnen te treden, en daar stond zij in de deuropening van het kamertje.

„Ben jij dat, Dick?” vroeg zij met een bedeesde stem.

Beiden, Jenkins en Dick, schrikten op en keken haar met groote oogen aan; Abigaïl had dien drempel nooit overschreden, zoolang Jenkins waard in „de Gerstemolen” was geweest en het huis zijn ouden goeden naam verloren had.

„Hoe, wij praatten juist over u!” riep Jenkins met een

schaterlach; „spreek van den vent of hij is er omtrent! Dick vertelde mij daar juist waarom hij hier kwam.”

„Hij wist zeker niet, dat zijn vader dood is!” zeide Abigaël met strakke blikken haar ellendigen stiefzoon aanstarende.

„Ik wist dat reeds weken lang,” antwoordde hij met een duivelschen lach; „maar 't was de moeite niet waard daarvoor over te komen!”

„Hij was een goede vader, Dick,” zeide zij vriendelijk,

„en hij bad voor je toen hij op zijn sterfbed lag en zeer bedroefd over je was. Ja, en om hem te troosten zooveel ik vermocht, heb ik hem plechtig beloofd mijn huis altijd voor je open te houden, wanneer je ook komen mocht. En ik ben verplicht mijn woord te houden. Er is een bed en avondbrood voor je gereed vanavond, als je bij mij thuis wilt komen. Daar zijn al je vaders kleederen en zijn horloge en zijne medailles en de snuisterijen, die aan je moeder behoord hebben, dat is alles voor jou. Dat liet je vader je alles na!”

Er was op de aangezichten van deze beide mannen, terwijl zij naar haar luisterden, een spotachtige trek, welke Abigaïl verschrikte. Jenkins' gelaat vertoonde een triomfantelijken glimlach, terwijl Dick een onaangenaam gevoel van schaamte onder een trotschen blik zocht te verbergen.

„Uw huis!” zeide hij zacht; „het is het mijne.” Zoo bespottelijk klonk zulk een verklaring in Abigaïls ooren, dat zij lachte zoo hard een vrouw maar lachen kan. Maar de beving, die over haar was gekomen, toen zij Dick eerst zag, hield niet op, zij sidderde hoe langer hoe meer, en om niet te vallen was zij genoodzaakt zich op een stoel neder te zetten.

„Ja, het is het mijne,” bevestigde Dick, „huizen en landerijen gaan in ons land op den oudsten zoon over, wanneer de vader sterft.”

„Maar ze waren nooit van je vader,” antwoordde Abigaïl; „alle menschen in den omtrek weten, dat zij mijn vader behoord hebben, en dat ik ze teruggekocht heb. Daar is geen geheim in; iedereen weet dat de huizen van mij zijn.”

„En ik zeg u, dat ze van mij zijn,” herhaalde Dick, met zijn vuist een hevigen slag op de tafel gevende, „een getrouwde vrouw moet haar goed afstaan aan haar echtgenoot, huizen, land of geld, wat het ook is, dat doet er niet toe, tenminste wanneer er geen schriftelijke bepalingen zijn gemaakt vóór zij trouwden. Vader heeft nooit de huizen op u laten beschrijven, of deed hij wel? En hij heeft nooit een testament gemaakt en ze aan u nagelaten, of heeft hij?”

„Hij had niets na te laten dan zijn horloge en zijne medailles en snuisterijen,” antwoordde Abigaïl op een hooggezwollen toon van verontwaardiging, „maar hij maakte een testament en dat heb ik onlangs eerst gevonden in zijn ouden Bijbel. Ik kwam juist hier om Jenkins te vragen je te laten weten, dat je dat halen kon; maar je zult zien, dat hij niets anders aan je na te laten had.”

De gezichten van de beide mannen veranderden, toen zij van het testament hoorden, en Dick rukte het boos

uit haar bevende handen. Maar hij stootte een luiden kreet van zegepraal uit, toen hij deze woorden las: „Ik geef aan mijn zoon Dick Medlicott al wat ik bezit, uitgezonderd mijn ouden Bijbel.”

„Welnu, dit maakt mij dubbel zeker van mijn erfenis,” riep hij, „al wat gij hadt was het zijne en hij laat mij *alles* behalve zijn ouden Bijbel.”

„Ja, ja,” zeide Jenkins, „ik ken de wet en voor de wet is een gehuwde vrouw niets; zij kan geen huizen, landerijen of geld bezitten zonder een particuliere wettige vergunning. Wanneer gij nu zulk een wettig document bezit, vrouw Medlicott, dan moet gij het maar toonen. Wat een vrouw verdient behoort niet haar, maar haar man, of zij moet van de overheid een speciale vergunning hebben. 't Zou anders raar loopen in de wereld, dat zeg ik u. Zoo waren dus de huizen en landerijen van uw man en ook het geld, dat gij verdiend hebt. Hij liet alles na aan Dick, en wanneer hij nu geen testament gemaakt heeft, dan gaat al zijne bezitting volgens de Engelsche wet aan zijn oudsten zoon over; alle rechtsgeleerden en advocaten zullen u hetzelfde zeggen. En daardoor komt nu Dick in het bezit van zijns vaders goederen.”

Maar Abigaïl hoorde de laatste woorden niet meer. De kamer scheen met haar in het rond te draaien en haar hart klopte hevig. Zij kon niets meer met juistheid hooren en zien, maar in het binnenste van haar gemoed scheen toch een stille fluistering haar te zeggen: „Ik zal u met mijne vleugelen dekken!” Zonder dat zou zij met een gebroken hart ter aarde zijn gevallen. Het duurde eenige minuten eer zij haar gezicht en gehoor terugkreeg, ofschoon zij een verwarden indruk had van het voorkomen dezer beide mannen, en het gemompel hunner stemmen hoorde. Zoodra het haar mogelijk was, strompelde zij naar de deur en maakte zij haast om dit huis te verlaten.

HOOFDSTUK V.

ONDER HET DAK VAN HET WERKHUIS.

De frissche lucht van den stillen nacht hielp mede om Abigaël het volle gebruik harer zintuigen terug te geven, en langzamerhand werd zij minder zenuwachtig. Toch gevoelde zij zich huiverig en verward, en hare voetstappen waren langzamer en minder vast dan gewoonlijk. Toen zij daar zoo naar huis sukkelde, trachtte zij tevergeefs zich te herinneren al wat Jenkins en Dick tot haar gezegd hadden. Ofschoon de maan vol aan den hemel stond, viel slechts nu en dan een zacht zilveren licht op haar pad, daar wolken haar bedekten. Maar voor Abie was de weg huiswaarts uit het dorp zoo bekend en veilig als de vloer van haars vaders huis; er was geen enkele oude boom of struik op het nauwe pad, die zij niet kende, en iederen boomwortel of oneffenheid wist haar voet te vermijden. Niettegenstaande dit alles deed zij nu niets dan wankelen en was het zeer laat eer zij haar woning weder bereikte.

Maar toen zij eindelijk bij het oude tuinhek stond en de spitse daken zwart tegen den hemel afschenen, en de vruchtboomen, die haar vader geplant had, zich in de nachtlucht bewogen, en zij de flikkering van het haardvuur kon zien in de hut, waarin zij haar leven had doorgebracht, kwam de beving haar opnieuw overvallen en wel heviger dan ooit. Zij kon slechts met moeite het met bloemen omzoomde pad afloopen, en toen zij ten laatste aan haar ouden haard op haar ouden stoel neerzank, bleef zij daar ook onbeweeglijk zitten tot al de brandstof in een hoop asch veranderd was. Zij kon Gideons regelmatige ademhaling in de andere kamer vernemen, waar hij rustig lag te slapen, evenals een klein kind. Hij zou ook nooit iets anders worden dan een klein kind, nooit een groote, sterke zoon, die voor haar kon opkomen en haar beschermen. Er was niemand om haar te helpen; niemand.

Wat haar huizen betrof, ja, dat was zoo, de wet van het land was tegen haar. Het zou tevergeefs zijn, indien zij al bewees, dat zij haar vader behoord hadden en door haar met het zuinig bespaarde geld, in zweet en moeite verdiend, waren teruggekocht. Het was haar nooit in de gedachten gekomen, bescherming voor hare bezittingen te vragen tegen den vriendelijken, goedigen grijsaard, die haar man was geweest. Daartegen was geen middel aan te wenden. Dick moest alles hebben en zij en haar eigen jongen moesten er uit. Er zou voor haar geen andere toevlucht wezen dan het werkhuis.

Toch kon Abigaïl het nog niet gelooven; het was haar alsof God zelf moest tusschenbeiden komen, om zulk een grove onrechtvaardigheid te beletten, en zulk een ontzettende ramp af te weren. De burens kwamen haar bezoeken, beklagden haar innig en verachtten Dick diep. Vrouw Merridew en haar dochter, die in de naaste hut woonden, zeiden dadelijk de huur op, zoodra Abigaïl zou vertrokken zijn. Het geheele dorp riep schande over hem, maar geen wettig oordeel kon hem treffen. De arme Abigaïl kon daar niet om verzoeken, ofschoon zij in het diepst van haar hart er wel naar uitzag. Zij werd hoe langer hoe droeviger en onrustiger, naarmate de dagen verliepen en het uur al nader en nader kwam, waarop zij en Gideon onmeedoogend buiten de deur zouden worden gezet, zonder een bed of dak op de gansche oppervlakte der aarde.

Dat uur kwam, evenals alle andere onvermijdelijke uren komen. Jenkins was daar om de sleutels van haar in ontvangst te nemen. Zij zag hem aankomen, en wachtte hem op aan het oude tuinhek, terwijl hij langs de oude Watlingstraat door de bloeiende heggen liep. Daar zij nu zeker was dat er niets meer aan te veranderen viel, wist Abigaïl ook bedaard en met beslistheid te handelen. De wet was wreed, en Dick was wreed, en de Heer had haar geen hulp gezonden in het jammervolle uur. Zij had zich toevertrouwd onder de schaduw zijner vleugelen, en ziet!

haar eigen dak was van boven haar hoofd weggenomen, en zij stond daar als een droeve, kromgewerkte oude vrouw, belast met een hulpbehoevenden zoon. „Al doodde Hij mij, toch zal ik op Hem hopen,” stamelde zij met een half gebroken hart.

Zij deed haar best om haar vroeger leven van aanhoudenden arbeid weer op te vatten; maar weldra bemerkte zij, dat haar oude krachten weg waren. Het was haar niet

langer mogelijk hard te werken. Haar bruine armen met haar stramme spieren konden niet meer worden vertrouwd in het opbeuren en wegdragen van zware voorwerpen, en haar oogen, eens zoo vroolijk en helder, schenen dof en duister te zijn geworden. Zelfs haar geheugen was niet meer wat het wezen moest. De kleine bezigheden in haar oud huis had zij nog jaren lang met gemak kunnen verrichten; maar het zou haar nooit meer mogelijk wezen den kost voor haar en Gideon op te halen met het werk harer handen.

„Heere,” zeide zij, ofschoon niet luid, maar in de stilte van haar gemoed, „ik kan niet zeggen wat Gij hierna voor mij doen zult. Maar Gij hebt mijn man weggenomen en mij een arm zwakhoofdig kind gegeven, en nu laat Gij den verloren zoon terugkomen en zijn broeder buiten de deur zetten. Dat is niet zooals uw goede boek zegt, o Heere. Maar uw wil geschiede. Richard is nu bij U, en Gij zoudt zeker uwe hand hebben uitgestrekt als hij U gebeden had om mij nog ééne bij over te laten. Als Richard tevreden is, wil ik ook trachten tevreden te wezen. Ik ben bereid naar het werkhuis te gaan; maar het is hard mijn armen Gideon daar op te sluiten, van zijn oude moeder gescheiden. Zijn hart zal breken, die arme Gideon, wanneer hij tusschen muren wordt opgesloten. Maar als het dan uw wil is, o Heere, dat onze harten moeten breken, — uw wil geschiede!”

Er was geen werkhuis in het dorp. De „Vereeniging”, zooals het algemeene werkhuis genoemd werd, was gelegen in een kleine stad op enkele mijlen afstands, een voor Abigaïl geheel onbekende plaats. In één opzicht was deze omstandigheid door haar gewenscht. Haar vader was een gezien burger geweest, eerezuchtig op zijn stand, en zij was hem een trouwe dochter. Maar nu, waar zij, zijn eenig kind, en Gideon, zijn eenige kleinzoon, de schamele bewoners van een werkhuis geworden waren, zou het maar goed wezen, dat het oog der burens hen niet bespiedde in hun werkhuispakje.

Maar o! het uiterste der ellende bestond voor haar in geheel verwijderd te wezen van al de tooneelen harer kindsheid en van de oude aangezichten der vrienden en bekenden! Dat was inderdaad voor Abigaïl harder dan de dood zelf. Wanneer zij gestorven ware, dan was Richard daar in dat onbekende land over de rivier, haar opwachsende, om haar te verwelkomen; en niet alleen Richard, maar ook haar vader en menige vriend, die den overgang maakten vóór haar, met wie zij hand aan hand en zij aan zij gegaan was naar de stille beek, op het vaak betreden

pad. Zij wist wel hoe zij sterven zou en had vele geliefden aan gindsche kust; maar zij wist niet hoe zij in een werkhuis zou komen, en zij had daar geen enkelen vriend.

Maar als de zomer voorbij was en de weinige schellingen, die zij verdienen kon, niet voldoende waren om haar en Gideon te onderhouden, om nu nog niets te zeggen van huisvesting en kleeding, wist Abigaïl, dat er niets anders voor haar was weggelegd. Ten laatste op zekeren morgen, zonder iemand vaarwel te zeggen en met niets meer in haar bezit dan den dierbaren Bijbel van haar man en de enkele kleedingstukken, die haar en Gideon behoorden, ving zij de lange dag-reize aan, waarvan het einde voor haar wezen zou het sombere werkhuis.

„Waar gaan we heen, moeder?” vroeg Gideon.

„Naar een ander huis, mijn jongen,” antwoordde zij.

„Is het mijns vaders huis?” vroeg hij weder.

„Neen,” zeide zij.

„Is het Gods huis?” ging hij voort.

„Neen, neen,” riep zij; „het is het werkhuis. Toch kan het wezen, dat het Gods huis voor ons wordt, wanneer het zijn wil is, dat wij daar wonen.”

HOOFDSTUK VI.

WAARSCHUWINGEN.

Het had, om de waarheid te zeggen, Dick Medlicott wel wat verwonderd, dat hij de wet van het land zoo geheel op zijn zijde vond in de gewetenlooze handeling, die hij durfde bestaan. In Londen had hij een dronken klerk van een notaris ontmoet, met wien hij in de kroeg kennis maakte, en deze had hem in het hoofd gepraat, dat zijns vaders goed zijn eigendom was, en dat hij zich door de landswet in het bezit van de huizen zijner moeder kon stellen, wanneer hij dit verkoos.

Hij wist zeer goed, dat een enkel woord van waarschuwing door een vriend, die op de hoogte der zaken was, tot zijn vader gesproken, voldoende zou geweest zijn om deze een testament te laten maken en daardoor de bezitting aan zijn vrouw te verzekeren. Maar zulk een vriendelijke waarschuwing had niet plaats gehad; noch Richard, noch Abigaël hadden eenig begrip van het gevaar, dat dreigde; en aldus was het duidelijk, dat de landswet den oudsten zoon tot algemeenen en eenigen erfgenaam verklaarde.

Toch koesterde in heel den omtrek al het landvolk de bitterste gevoelens jegens den ontaarden zoon, en nooit werd een man meer in volstrekten zin door zijn medeburgers voor dood verklaard dan Dick. Menschen, die nu juist niet godsdienstig of fijngevoelig waren voor recht en billijkheid, vonden zijn daad toch zóó verachtelijk, dat zij hem den rug toekeerden, en Abigaëls oude vrienden en bezoekers verachtten hem in zijn aangezicht. Niet een enkele was vriendelijk jegens hem gezind, behalve Jenkins uit „de Gerstemolen”, en geen arbeider wilde met hem samenwerken. Wat hem nog erger toescheen dan dit alles was, dat hij geen nieuwen huurder vinden kon voor de hut, die door vrouw Merridew en haar dochter verlaten was; en dat zijn andere huurder, een werkman aan den spoor-

weg, ook al uitzag naar een andere woning en volstandig weigerde, evenals zijn vrouw, een woord met hem te wisselen, ja, hem zelfs goedendag te zeggen. Er was een algemeen gevoelen in het dorp, dat een oordeel Gods den goddeloozen zoon treffen zou, of hem zijn onrechtvaardig verkregen woningen zou ontnemen; en als men nu bedenkt, dat Dick gewoonlijk 's avonds dronken te bed ging en dan zijn licht en vuur maar branden liet, dan zou het waarlijk zulk een groot wonder niet geweest zijn, wanneer de half-houten muren eens in brand gevlogen waren en hij in een enkelen nacht van alles ware beroofd.

Op aanstoken van zijn vriend te Londen, den klerk van het notariskantoor, en van Jenkins uit „de Gerstemolen”, was Dick Medlicott verder gegaan dan hij eerst van plan was, door zijn stiefmoeder en halven broer uit de deur te zetten en hen daardoor te noodzaken naar het werkhuis te gaan. Zijn eigen plan, dat in zijn halfdronken hoofd gehuisvest was, bestond hierin, dat hij zelf baas van het huis wilde wezen, en er dan rustig in wonen, wel wetende, welk een flinke, zuinige huishoudster Abigaïl was en hoezeer de gewillige Gideon hem te pas kon komen. Hij had er nooit op gerekend, moederziel alleen in dat oude huis te wonen, aan een zoo weinig beganen weg als de Watlingstraat, en meer dan een mijl van de herberg „de Gerstemolen” verwijderd, met een pad daarheen leidende, dat allesbehalve veilig voor hem was als hij te veel drank inhad.

Als Gideon thuis geweest was dan kon deze hem veilig langs de oude paden en over de gebrekkige bruggen hebben gevoerd. Inderdaad er was water genoeg voor een dronken man, om er in te verdrinken, en daar geen leuning aan de smalle bruggen bevestigd was, terwijl bruisende beken er onder door stroomden, viel met het gevaar niet te spotten. Al was het nu ook, dat hij telkens meer dronk dan goed voor hem was, toch ging hij nog niet zóó ver, dat hij zich enkel bedronk uit lust om dronken te wezen. Hij vloekte de oude afgelegen plaats en den ruwen, gevaar-

lijken weg iederen avond, maar al zijn vloeken bracht daarin geen verandering.

Hierbij kwam nog, dat Dick weldra bemerkte, dat zijn inkomen lang niet voldoende was. Abigaïl met hare vlijt en spaarzaamheid zou wel gezorgd hebben, dat er voor haar en Gideon genoeg geweest was om van te leven; maar voor een man, die niets deed en veel verteerde zooals hij, was er op verre na niet genoeg. Een huurder was weg, de andere ging heen; jammer genoeg stierven ook de bijen uit; de burens zeiden: omdat Abigaïl vergeten had hun te vertellen, dat er een lijk in huis geweest was, en zij geen roufloers om de korven had gebonden. De zomer ging niet prettig voorbij, en toen de herfst kwam was er nauwelijks een enkele vrucht aan de zeer groote pieren pruimeboomen; en daar hij den tuin verwaarloosd had in de lente, was er ook maar luttel weinig voorraad voor den winter. Dick was uit Londen gekomen in de onderstelling, dat hij als een heer zou leven met drie huizen en twee bunders land, die zijn eigendom waren, en zijn stiefmoeder en Gideon om hem te bedienen. Maar hoe geheel anders was de werkelijkheid!

Het was op zekeren dag een verrassing voor hem den brievenbesteller te zien, die maar zelden de Watlingstraat insloeg, maar nu het tuinpad opkwam met een brief in de hand. Dick was dien morgen in geen beste luim, zooals gewoonlijk den ganschen voormiddag, tot hij 's avonds weder zijn weg vond naar „de Gerstemolen.” De brievenbesteller sprak geen enkel woord, maar gaf hem den brief en ging zijns wegs. Hij brak het lak open en vond met een duidelijke hand de volgende regels daarin geschreven:

„Het brood der leugen is den mensch zoet; maar daarna zal zijn mond vol van zandsteentjes worden.”

„Wie zijnen vader of zijne moeder vloekt, diens lamp zal uitgebluscht worden in zwarte duisternis.”

„Als eene erfenis in het eerste verhaast wordt, zoo zal haar laatste niet gezegend worden.”

„Die dikwijls bestraft zijnde, den nek verhardt, zal schielijk verbroken worden, zoodat er geen genezen aan zij.”

Dit geschrift was geteekend door alle mannen en vrouwen, die gewoon waren iederen Woensdagavond in de oefening te komen in ouden Richard Medicotts hut. Dick las die verzen en verschrikte. Wanneer hij huiswaarts strompelde, alleen door de dikke duisternis van den winternacht, her-

haalde zijn geweten hem de woorden: „Diens lamp zal uitgebluscht worden in zwarte duisternis;” terwijl menigmaal als hij aan den eenzamen disch zat bij het magere maal, waarvoor hij geen eetlust gevoelde, datzelfde geweten lispelde: „Diens mond zal vol van zandsteentjes worden.” Bij het drukke leven langs Londens straten en zijn voortdurend heen en weer zwieren met zijn makkers, die hem gaarne mochten lijden, vergeleken, was deze droevige stilte van het land, gevoegd bij de minachting,

welke zijn dorpsgenooten hem toonden, eene woestenij en werd zijn erfenis hem inderdaad hatelijk.

„Wanneer je er soms over denkt je huizen en je land te verkoopen,” zeide Jenkins op zekeren dag tot hem, „dan geef je mij toch zeker het eerste bod?”

Jenkins had al sedert vele jaren een begeerig oog op Abigails hutten geslagen, daar hij nooit had durven gelooven, dat zij genoeg geld bij elkaar zou kunnen schrapen om ze terug te koopen. Maar nu zag hij weder een mooie kans. Dick stak diep bij hem in schulden; hij was altijd welkom geweest in „de Gerstemolen,” maar had nooit iets gezien van de lange lijsten vertering, die op zijn naam tegen den rug van het kelderluik werden geschreven, en daarna nauwkeurig in Jenkins' boek werden overgebracht. Dit laatste gebeurde altijd op Zondagmorgen onder kerktijd als de herberg gesloten was. Jenkins maakte nu haast om de huizen machtig te worden, want zij waren reeds zichtbaar vervallen. Zij zagen er reeds lang zoo goed niet meer uit en de tuinen stonden vol onkruid, terwijl de heggen en schuttingen verwaarloosd en gebroken waren. Jenkins begon te begrijpen, dat hij Dick wel wat aanzetten mocht, anders zou de plaats de helft harer waarde verliezen.

„Ja, ik heb wel lust ze te verkoopen,” antwoordde Dick somber, „en dan naar Londen terug te keeren, daar is het een geheel ander leven dan hier. Maar ik zal den klerk Coornveld vragen hoe hoog ik den prijs moet stellen, eer ik er u iets verder over spreek. Jij behartigt altijd goed mijn belangen, Jenkins.”

Dick bedoelde deze laatste uitdrukking als een compliment, maar Jenkins had den ganschen dag door al gedronken, en was daarom wat kittelachtig van gehoor.

Hij vatte het als een beleediging op, vooral omdat Dick aan zijn vriend te Londen het vertrouwen schonk om het goed te taxeeren. Met een glimlach, die bitterheid verried, keerde hij naar zijn lessenaar om hem zijn boek te halen, dat in een hoek onder het deksel lag.

„Ik zal eens zien wat je rekening is, Dick Medlicott,” zeide hij: „en wanneer je de Doornevelds huizen verkoopt zal er voor mij ook nog wel iets te eischen zijn. De advocaten moeten betaald worden, maar ik heb ook een rekening.”

„Ik wil die wel op staanden voet betalen, wanneer je om geld verlegen bent,” antwoordde Dick onbezorgd, „hoeveel is het?”

„Over de veertig pond,” zeide Jenkins op een toon van zegepraal.

Over de veertig pond! Dick had nooit meer dan vijf pond op eenmaal in zijn bezit gehad, en hier vertelde Jenkins hem dat hij van zijn erfenis over de veertig pond moest missen om hem zijn vertering te betalen. Hij had vaak kleine sommen betaald voor zijn drank, en kon zich maar nauwelijks begrijpen, dat hij nog schuld had. Ook had Jenkins daarvan nooit met een enkel woord melding gemaakt. Nu ging hem toch voor zijn door den drank verward hoofd een klein licht op, en hij zag de val, waarin hij ongemerkt geloopt was. Daardoor werd hij boos. In zijn drift wierp hij het glas, dat hij in de hand had, Jenkins naar het hoofd, die nog altijd het deksel van den lessenaar vasthield.

„Je bent een laaghartige kerel!” schreeuwde hij.

Twee of drie minuten later bevond Dick zich op de dorpsstraat; hij was zonder veel omwegen eenvoudig de deur uitgeworpen, die onmiddellijk daarna gesloten werd, terwijl hij in de worsteling ook nog zijn jas verloren had. Die jas werd hem door het venster nageworpen. De avond was zeer donker en koud; hij knoopte zijn jas stijf toe, en bij iederen voetstap geweldig vloekend keerde hij huiswaarts.

Het was zóó donker, dat hij meermalen misstapte en zeer hard tegen den grond viel. Dan lag hij daar hulpeloos, terwijl de felle vorst hem wel noodzaakte zoo spoedig mogelijk op te staan en voort te sukkelen. Hij begreep, dat, wanneer hij zoo dronken geweest was als gewoonlijk, hij dan zeker den volgenden morgen door een of anderen voorbijganger

doodgevroren zou gevonden zijn. Om over de voetbrug te komen, die smal en glad zonder leuning over de bruisende beek vol ijsschotsjes leidde, zag hij zich genoodzaakt op zijn buik voort te kruipen, terwijl het angstzweet langs zijn koud voorhoofd droop. „Diens lamp zal uitgebluscht worden in zwarte duisternis,” mompelde hij. Toch kwam hij nog alle gevaren teboven en bereikte hij ten laatste zijn huis, te vermoeid en te koud om iets anders te doen, dan maar zoo gekleed en al in 't bed te kruipen, om zoowel van vermoeidheid als dronkenschap uit te slapen.

HOOFDSTUK VII.

DROOMEN EN GEZICHTEN.

Toen Dick Medlicott den volgenden morgen ontwaakte, gevoelde hij zich koortsig en koud tot op het gebeente. Zijn oog viel op de gescheurde en smerige jas, die hij aanhad, en nu bemerkte hij, dat het de zijne niet was; hij herkende dit kleedingstuk als toebehoorende aan een landlooper, die in „de Gerstemolen” had zitten drinken. Maar hij bezat geen kracht genoeg om dezen morgen tot Jenkins weder te keeren. Hij werkte zich uit het bed, en legde vuur aan, daar hij tevergeefs naar een kop warme thee verlangde om zich een weinig te verfrisschen. Er was geen thee in huis en ook weinig anders; alleen een klein brood, dat hij daags tevoren in het dorp had gekocht. Hij zat daar over het vuur te mijmeren met een hoofd, dat onuitstaanbaar klopte, en hevig gloeide, ofschoon zijn lichaam van koude beefde. Het scheen wel dat die dag nooit ten einde komen zou, maar de nacht was nog erger, de duisternis maakte de lange uren onuitstaanbaar.

Den daarop volgenden morgen scharrelde hij uit het bed naar de voordeur, en keek links en rechts rond of hij

ook iemand uit de hutten zag komen. Maar de deur der bureu bleef gesloten, en het duurde heel lang voor hij een der kinderen van den spoorwerker zag, dat hij verzocht zijn moeder te zeggen, dat hij erg ziek was. Onmiddellijk daarop keerde het kind terug, en riep hem toe over de heg:

„Moeder zegt, dat de pokken in het dorp zijn, en daarom durft zij niet bij u komen, want gij kunt ze ook wel hebben; maar zij zal om den dokter zenden. Die zal dan wel bij u komen.”

Dick kroop terug naar den ouden haard en ging daar in zijns vaders ouden armstoel zitten. „Als ik de pokken heb,” zeide hij tot zichzelf, „dan komt het, doordat ik in die smerige jas geslapen heb, die in „de Gerstemolen” voor de mijne is verruild.”

Weder kropen de lange uren langzaam voorbij en hij zat tot middernacht op om op den dokter te wachten, die echter niet kwam. Toen keerde hij vol smart en pijn, zoowel in- als uitwendig, naar zijn bed terug, en legde zich neder zonder rust te vinden. Toen de dokter eindelijk den volgenden morgen kwam, zeide deze hem onbewimpeld, dat hij in den hoogsten graad de pokken zou krijgen, en dat het heel wat in zou hebben voor zijn verwaarloosde gezondheid om die ziekte goed door te komen.

„Maar wat kan ik doen?” riep Dick. „Ik ben geheel alleen. Er is niemand hier, die een kommetje soep voor mij klaarmaken kan. Wat zal er van mij worden?”

„Ik zal u een vrouw zenden om u op te passen,” antwoordde de dokter.

Maar of hij al den ganschen dag lag te luisteren naar het welkome geluid van vrouwelijke voetstappen door de open huisdeur, zulk een klank mocht hij niet vernemen. Laat in den avond was het alleen de voetstap en de stem van den dokter, die zijn oor trof.

„Er is geen enkele vrouw in het geheele dorp te vinden, die bij u komen wil,” zeide de dokter knorrig; „zij zeggen allen, dat gij uw moeder beroofd hebt en haar met uw

broeder in het werkhuis hebt gejaagd. Zij hebben allen zulk een afkeer van u, dat zij niets van u willen weten."

"Maar zullen zij mij dan laten sterven als een hond, zonder iemand bij mij, die zorg voor mij draagt?" vroeg Dick, met het angstzweet op het gelaat.

"Ik zeg niet, dat ge sterven zult," antwoordde de dokter, "maar ge zult hard ziek worden, en de dood is niet zoo heel onwaarschijnlijk. Omdat ik zie, dat ge in groot gevaar verkeert, wil ik toch nog mijn best doen om iemand te vinden, die niets van uw handelwijze weet. Maar voordat deze er is, moet ge u maar zoo goed het gaat behelpen. Ik of mijn assistent zullen u tweemaal daags komen bezoeken. Er bestaat volstrekt geen noodzaak om uw deur te sluiten, want ieder schuwt uw woning, omdat men weet, dat gij de pokken hebt. Ik zal, vóór ik wegga, wat water en uw drankje hier voor uw bed zetten, zoodat ge er gemakkelijk bij kunt."

Dat was een verschrikkelijke nacht voor Dick Medlicott, en het was slechts de eerste van een lange rij dagen en nachten van uiterste ellende. Wanneer hij nu en dan in een onrustigen, koortsachtigen slaap viel, verbeeldde hij zich reeds in de eeuwigheid te wezen, waar niet langer uren en minuten werden geteld, en de welkome afwisseling van dag en nacht ophield. Zoo lang scheen die nacht hem toe, dat toen de grauwe schemering eindelijk verscheen, zij hem bang maakte en als het ware pijn deed. Het luide, schelle gekraai der hanen en het gesjilp van de spreuwen op het dak scheen hem nog onverdraaglijker toe dan de doodsche stilte van de duisternis, en toen de middag kwam en de heldere glans der zon door het venster zonder gordijn zoo ten volle op hem viel, gevoelde hij een kwelling, grooter dan ooit iets smartelijks hem gebracht had. En bij dit alles was er niemand op aarde, noch in den hemel, die zich over hem ontfermde.

De dokter bracht hem een korte visite in den morgen, en diens assistent kwam in den avond; maar alle overige

uren bleef hij geheel alleen. Hij gevoelde zich van God en menschen verlaten. Toen kwam de herinnering aan zijn goeden ouden vader met kracht bij hem op, en daarbij aan de eerste dagen, toen hij als een jongen van tien jaren deze woning betrad, verwelkomd en verzorgd door zijn stiefmoeder, totdat zijn eigen slecht gedrag hem uit deze vreedzame woning had verdreven.

Hij dacht aan Gideon ook, die hem altijd met groote ingenomenheid bewonderd had, en tegen hem opzag als een jongere broeder tegen den ouderen; die altijd gewoon geweest was als een trouwe hond hem te volgen, overgelukkig wanneer hij eenige vriendelijke notitie van hem wilde nemen. Wanneer hij zoo'n groote dwaas en zoo'n zwarte zondaar niet geweest was, zouden nu Gideon en zijn moeder bij hem wezen.

In zijn koortsachtige droomen verbeelde hij zich op verren afstand zijn vader te zien, zittende op een koele en toch zonnige plaats, met Gideon als een klein kind in zijn armen gesloten; en beiden waren gelukkig, hij kon dit aan hun aangezichten zien. Hij riep tot hem in zijn groote ellende terwijl hij daar lag te kermen en te steunen; en hij kon zijn eigen stem hooren roepen, luid, zeer luid: „Vader, zend Gideon, dat hij den top van zijn vinger in het water doope en mijne tong verkoele; want ik lijd smart in deze vlammen.” En zijns vaders gelukkig aangezicht werd droevig en hij keek uit naar iemand, die buiten het gezicht was, en zeide: „Heere, is het te laat? Kunt Gij die groote kloof niet over, om mijn armen zoon te redden?” En eene stem kwam uit den hemel, zeggende: „Ik ken hem niet. Gaat weg van mij, gij allen, die de ongerechtigheid werkt.”

Het was zoo akelig, die droevige en gestrengte stem te hooren, dat hij telkens, als die verschrikkelijke droom zich herhaalde, opsprong in een gevoel van angst en wanhoop, niet wetende waar hij zich verbergen zou, of tot wien hij zich zou begeven om hulp. Want hij wist ook, dat er geen toevlucht voor hem was en geen verlosser van den toorn

Gods. Wanneer de Zaligmaker zelf zich tegen hem stelde, wie kon dan vóór hem zijn?

Nauwelijks waren de schrik en de angst een weinig verdwenen, of de droom kwam al weder en weder terug. Hij werd daarbij altijd verschrikkelijker voor hem, totdat ook de zonnige plek, waarop zijn vader en Gideon zaten, een verschrikkelijk en wanhopig gezicht werd, en de stem van Hem, dien hij niet zien kon, als een donderslag op hem neerkwam.

Hij lag daar nog, nadat weer zulk een toestand van wanhopige visioenen hem gekweld had, in de uiterste hulpeloosheid, toen hij plotseling in de kamer beneden, die geheel eenzaam en ledig was, de zwakke stem van zijn overleden vader hoorde bidden. Hij was nu ontwaakt, ja, wel terdege wakker. Hij wist waar hij was, en dat het licht, hetwelk in de kamer scheen, van de maan kwam. Hij was gevaarlijk ziek, maar toch was er geen medemensch in zijn nabijheid. Dat wist hij wel. Maar toen hij nu zijns vaders stem hoorde bidden, aan den ouden haard daar beneden, werd het koortsheete bloed in zijn aderen koud, en het ledikant schokte van de beving en siddering, die hem overkwam. Want hij droomde nu niet; hij was zoo wakker als hij maar ooit in zijn leven geweest was, en toch kon hij klaar en duidelijk de stem van zijn gestorven vader hooren:

„Heere,” zeide deze, „Gij hebt aan Abie de begeerten haars harten gegeven; de huizen en het land zijn van haar. O, geef mij nu ook de mijne, dat bid ik U, lieve Heer. Hingt Gij daar niet aan het gevloekte kruis, evenzeer voor mijn zoon Dick als voor iedere andere menschenziel? O, mijn zoon, o, mijn zoon! Gave God dat ik voor u sterven kon, mijn zoon, mijn zoon! Breng hem weder, Heere! tot U en tot mij. Ontferm U over hem, o mijn God! wees hem genadig naar de grootheid uwer barmhartigheid, en delg toch uit al zijne overtredingen.”

Toen hield de stem weer een oogenblik stil, en geen geluid drong door de akelige stilte. Maar door de spleten in den vloer kon hij zien, dat er beneden licht brandde in

de kamer. Ook de klok ging weer en sloeg één, toen hij daar, ter dood toe benauwd, neerlag. Daarna werd het gebed herhaald, maar op zachter toon en afgebroken door weenen en snikken. En hij hoorde den stoel aan den haard terugschuiven, alsof zijn vader van de knieën opstond. Hij kwam langzaam en stil naar de trap en beklom die. Dick ging overeind zitten met de overspanning der wanhoop. Zijns vaders geest kwam hem van aangezicht tot aangezicht ontmoeten — en hoe kon hij dat verdragen — hoe dien vader aanzien?

Het licht kwam nader en werd helderder. De deur, die op een kier stond, werd schielijk wijd opengeduwde, en zijn opengespalkte oogen aanschouwden het vriendelijk gelaat van zijn broeder Gideon.

HOOFDSTUK VIII.

LIEFDE TOT VIJANDEN.

De eerste weken, die Abigaïl in het werkhuis doorbracht, in een armhuispakje gekleed en het brood der armoede etende, werd zij door de grootheid harer rampen ternedergebogen. Gedurende geheel haar vorig leven was nooit het zwakste denkbeeld aan zulk een lot in haar opgekomen. Zelfs wanneer het haar niet gelukt ware de huizen te koopen, maakte toch ieder pond, dat zij bij haars vaders spaarpenningen voegde, haar het vooruitzicht op een rustigen ouden dag helderder. Maar zij had ze teruggekocht, en geen wet kon het wettig maken, dat haar stiefzoon haar beroofd had. Er waren niet vele personen, aan wie zij hare geschiedenis kon vertellen, en geen van deze was in staat haar te helpen. De krankbezoeker van het werkhuis deelde haar mede, dat er geen uitkomst voor haar bestond.

„Kon hare Majesteit de koningin mij niet helpen als zij van mij wist?“ vroegde Abigaïl in een vlaag van verwijfeling; „ik heb iederen Zondagmorgen in de kerk voor haar gebeden en Richard bad zeer dikwijls voor haar in de oefening. Kon zij mij nu geen recht doen?“

„De koningin zou u uit het werkhuis kunnen laten komen, en u op een andere wijze onderhouden; maar zij kan u de huizen niet teruggeven,” antwoordde de krankbezoeker.

Maar het was de oude plaats zelve, waarnaar Abigaïl het heimwee had. Wanneer zij niet kon terugkeeren en hare dagen eindigen onder het dak, dat haar al haar leven beschut had, scheelde het haar weinig waar zij dan haar laatste levensjaren doorbracht. In haar droefenis besteedde zij den meesten tijd met haar ouden Bijbel, welks bladen zoo menigvuldig door Richard waren omgeslagen, en 't was verwonderlijk hoe nieuw en frisch die woorden haar toeschenen! Het gaat dan ook gewoonlijk zoo. Wanneer het ons goed gaat in de wereld, komen de oude welbekende teksten ons oud voor, maar wanneer smart en eenzaamheid ons overvallen, dan worden zij ons eerst recht een stem van den hemel.

Abigaïls grootste vreeze bestond hierin, dat Gideon door de lieden, die met hem omgingen, slecht zou worden behandeld. Maar de moeder uit het werkhuis ontdekte weldra hoe nuttig de gewillige, goedhartige, onnoozele jongen haar wezen kon, en hield hem bijna voortdurend in de keuken bezig, of liet hem boodschappen doen. Maar zelden ging een dag voorbij, dat hij zijn moeder niet zag; en wanneer het winterweder mooi genoeg was, kon zij zich koesteren in een zonnig hoekje van den vrouwentuin, waar slechts een hooge muur haar scheidde van de oudemannen-plaats. Daar zat zij dan en luisterde naar den klank van Gideons stem, die dikwijls de oude, welbekende liederen uit het gezangboek zong.

En wanneer regen of sneeuw haar opgesloten hield in de groote, slecht gemeubelde en allesbehalve gemakkelijk ingerichte vrouwenzaal, waar een schare oudjes elkander

het warmste plekje om den haard betwistten, dan leerde Abigaïl stil te zitten en geduldig over het leven en lijden van onzen Heer en Zaligmaker te peinzen. Zij las niet vlug; maar terwijl zij las, vergat zij hare moeite, smart en eenzaamheid. De wit gekalkte muren, de lange rij bedden, de grauwe lucht, die door de hooge vensters te zien viel, alles werd dan vergeten, wanneer zij de verzen over- en overlas, die zij gewoon was van haars echtgenoots lippen te hooren, somtijds slechts nauwelijks wetende of het zijne woorden waren of die van den Heer.

Zoo kroop de lange winter allengskens voort, en het Paascheest was weder ophanden. In haar hart vierde zij den verjaardag van haars mans dood en herdacht de gelukkige jaren, die zij met hem in het oude huis geleefd had, hetwelk zij nu nooit weder zou zien.

Op zekeren laten avond trad de werkhuismoeder de zaal binnen, en kwam op haar bed toeloopen. Zij zat daar op haar stoel, nog eens haar lotswisseling overpeinzend, en bad voor haren Gideon.

„Abie,” zeide de moeder, „daar is de dokter van het dorp, waar uw oude huis staat, en hij zegt, dat uw stiefzoon, Dick Medlicott, aan de pokken ligt te sterven. Nergens kan hij voor geld en goede woorden een oppasser krijgen. De dokter is hierheen komen rijden, om te vragen of hier niet iemand is, die dat werk wil doen, maar niemand durft het wagen dan uw goede Gideon. Hij is er zelfs op gesteld, om naar zijn broeder Dick te gaan. Maar hij kent het gevaar niet, waaraan hij zich blootstelt, die arme jongen, en daarom wilden wij hem niet laten gaan zonder uwe toestemming.”

„Ligt hij op sterven aan de pokken?” herhaalde Abigaïl.

„Ja, er is maar weinig hoop voor hem, naar de dokter zegt,” antwoordde de moeder, „maar toch kan het wezen dat er verandering komt, als hij slechts een oppasser vinden kon. Maar hij ligt daar den geheelen dag in een heete koorts, terwijl niemand hem drinken geeft. En daar hij nu

begint te ijlen, zoo kan hij wel de deur uitloopen en zichzelf een ongeluk toebrengen, of op het veld dood neervallen."

"Ik zal er heengaan," riep Abigaïl, spoedig opstaande.

"Neen, neen, gij niet," ging de moeder voort; „er is een sterke man noodig, om hem in bed te houden en te voorkomen dat hij zichzelf kwaad doet. Gideon zou het kunnen doen, en Gideon wil het ook doen. Maar hij heeft geen verstand genoeg, om in te zien aan welk gevaar hij zich blootstelt; daarom droeg de dokter mij op u te vragen of gij er in toestemt."

"Neen, ik kan Gideon niet laten gaan, ik mocht hem eens verliezen!" riep Abigaïl vol schrik.

"Nu, ik kan het u volstrekt niet kwalijk nemen," zeide de moeder; „het zou bovendien zeer wenschelijk voor u wezen wanneer Dick stierf; dan komt het huis aan Gideon volgens recht en wet. Laat hem dan maar sterven en naar zijn eigen plaats gaan."

Zij keerde zich om, en Abigaïls oogen volgden haar, terwijl zij haastig de lange zaal doorliep. Nog dezen morgen had zij nagedacht over 's Heeren woorden, zoo dikwijls door haar man herhaald: „Ik zeg ulieden: hebt uwe vijanden lief, zegent hen, die u vervloeken, doet wel dengenen, die u haten, en bidt voor degenen, die u geweld aandoen en u vervolgen; opdat gij moogt kinderen zijn van uwen Vader, die in de hemelen is." Dat hadden haar harde woorden toegeschenen, maar zij had ze in zooverre gehoorzaamd, dat zij voor Dick en zijn vriend Jenkins gebeden had. Maar nu werd zij plotseling geroepen, om te doen wat nog veel erger was dan voor haar stiefzoon te bidden. Hij lag te sterven aan een smartelijke en gevaarlijke ziekte, van al zijn medemenschen verlaten, en de arme, onnoozele Gideon alleen was gewillig bij hem te waken. Men wilde hem niet laten gaan zonder haar toestemming; maar hoe kon zij dit van zichzelf verkrijgen?

Maar juist toen de deur weer achter de werkhuismoeder

toeviel, sprong Abie van haar stoel op, en liep haar achterna, alsof zij op eenmaal verjongd ware. Zij volgde haar door de donkere gang naar de binnenplaats, waar 's dokters koetsje stond, en Gideon daarbij om het paard vast te houden. Zij sloeg haar arm om hem heen en drukte hem aan haar hart. Hij was nu alles, wat zij bezat; toch kon zij haren Heer niet ongehoorzaam wezen door hem bij zich te houden! Maar zij moesten dan in hetzelfde lot gaan deelen.

„Laat ons beiden heengaan,” zeide zij haastig, „Gideon en ik. Ik kan voor beiden zorgdragen. Als Gideon sterft, moge dan de Heer mij ook maar wegnemen. Ik kan Gideon niet alleen laten gaan.”

„Abie,” antwoordde de dokter vriendelijk, haar op den schouder kloppende, „in mijn koetsje is voor u beiden geen plaats, en Dick heeft zoo groote behoefte aan hulp. Gideon kan alles doen wat noodig is gedurende den nacht, en dan zal ik morgenochtend u laten halen. Ik zal hem bij den hoek aan de Watlingstraat afzetten, dan kan hij zijn weg best vinden; — zult ge niet, mijn jongen?”

„Vaders huis, waar Dick is,” zeide Gideon; „ja, arme Dick, hij zal blij wezen als hij mij weer thuis ziet, nietwaar, moeder? Als nu vader er ook maar is! De Heere Jezus zal hem wel een poosje laten gaan, wanneer hij er noodig is, daar ben ik zeker van. Ik hoop dat ik nu vader weder zal zien en Dick.”

„Ik zal je moeten laten gaan,” zeide Abigaïl weenende, „maar ik zal morgenochtend vroeg opstaan om bij je te komen. De Heer behoeft jou en mij!”

„Ja ja, moeder,” antwoordde hij hartelijk, terwijl hij in het dokterskoetsje klom met een gelaat, dat van blijdschap straalde. Abigaïl keek hem na zoolang het haar mogelijk was, en keerde toen in het koud werkhuis terug, ging te bed en lag de lange uren van den nacht wakende daar neder. Haar hart was bij den Heer en bij Gideon.

HOOFDSTUK IX.

DIEPTEN VAN ONTFERMING.

Abigaïl kon den volgenden morgen niet wachten tot het dokterskoetsje kwam, maar ving zoo spoedig het eenigszins mogelijk was haar tocht huiswaarts aan. Zij was zoo droevig niet op deze wandeling, als toen zij naar het werkhuis ging, en toen zij het oude dak in het oog kreeg met de spitse vensters, verblindden de tranen haar oogen en haar hart klopte hoorbaar. Zij was een oude, kromgewerkte vrouw, in een armhuispakje, en betrad nu haars vaders dorpel als een bedeelde. Maar toch was het haars vaders huis, en haar zoon Gideon was daar ook: een bedeelde, evenals zij, maar zonder iets te gevoelen van de schande, die daarin steken mocht. Hoe kon zij zich ook schamen? Jezus had het kruis verdragen en de schande veracht, en was zijns Vaders huis weder binnengetreden met de teekenen der nagelen in zijne handen, en waar Hij zoovele kronen dragen kon als Hij maar wilde, bleef Hij toch steeds zijne doornenkroon dragen. Zij liep langs het oude tuinpad tusschen de bloembedden door, die nu echter meer onkruid dan bloemen bevatten, en opende de oude deur.

Ach, welk een verschil! hoe geheel anders zag dat huis er nu uit dan ongeveer een jaar geleden. Toen blonk de oude kast tegenover het venster zóó, dat men er zich met gemak in spiegelen kon, en al wat van koper was glinsterde als goud, de haardplaat geleeke wel zilver onder den schoorsteen. Maar nu was alles roestig en vuil; dat ergerde haar zeer. Bij den haard lag een groote hoop asch, waarop een handvol wierook brandde tegen de besmette lucht, en haar eigen koperen ketel, eertijds glimmend als al het andere, hing daar zoo zwart als roet. Maar zij had den tijd niet hier lang te toeven, ofschoon haar handen jeukten om aan het werk te gaan. Zij moest naar boven.

Op dit oogenblik liet zich juist Gideons stem hooren, zingende op een zachten, vasten toon, alsof hij een kind in slaap suste, en de woorden waren een geliefdkoosd lied van haar man:

Eeuwige ontferming, en medelij,
Heeft onze Heiland voor u en mij,
In 't schuldloos bloed,
Dat voor zondaars boet,
Is de ware vrede voor 't ontrust gemoed.

Zij stond op de trap en luisterde naar die zachte stem: maar eensklaps werd die veel luider en klaarder, en alsof een hemelsch gezicht hem verheugde, ging hij voort:

Een berg van zonden drukt mij ter neer!
Maar 'k hoor uw roepstem. — Hier ben ik, Heer!

„Is het waar?” vraagde Dick beschroomd en met een droevige stem. „Zou Jezus mij nog aannemen, mij even-goed als jou?”

Gideon zong voort:

Nu gij zijn roepstem zoo dringend hoort,
Vlucht tot uw Redder, komt op zijn woord.

„O, als de Heer mij maar vergunnen wilde aan zijne voeten te kruipen!” riep Dick. „O, als Hij mij, ook mij nog vergeven kon! Als moeder en jij mij ook konden vergeven, maar jij weet er niets van, arme Gideon. Was hier maar een medezondaar, die mij iets van Jezus zeggen kon; wien ik kon vragen of Hij werkelijk mij vergeeft; ik kan het niet gelooven. Maar jij bent een arme onnoozele bloed, eenvoudig als een kind!”

„Ik ben hier, Dick!” zeide Abigaïl, de kamer binnentredend.

De breede rand van de armhuiskap hing diep over haar ingezonken aangezicht, zoozeer veranderd door lijden

en ouderdom, en haar donkerblauwe oogen zagen hem uit diepe kassen aan, terwijl de donkere halsdoek over haar borst was vastgespeld. Ach, dit alles deed duidelijk zien wat zij geworden was. Dick wendde zijn gezwollen en mismaakt gelaat naar haar, en keek haar met zijn half verblinde oogen aan. Welk een beklagenswaardig schepsel! Hij verwekte bij haar het diepste medelijden.

„Ik ben het, Dick, je moeder, arme jongen!” haastte zij zich te zeggen; „ik was wel eerder gekomen, als ik maar geweten had, dat je zoo ellendig was; ik liet Gideon vannacht bij je waken, op het gevaar af, dat hij ook de pokken krijgt en er aan sterft, als het Gods wil is. Ik heb je vergeven, Dick, met mijn gansche hart, God weet het! Het is mij hard genoeg gevallen, want dit huis was van mijn vader, en hij zou zich in zijn graf hebben omgekeerd, indien hij alles geweten had; maar ik heb het gedaan, mijn jongen, mijn arme, arme Dick.”

„Moeder!” riep Dick, terwijl hij zich in het bed overeind werkte en zijn armen naar haar uitstreckte. Hij had zich van God en menschen verlaten gedacht, en daar zat nu Gideon, en daar kwam moeder ook! Zij kwam dicht bij hem en boog zich voorover, zoodat hij zijn armen om haar hals kon slaan, terwijl zij hem evenzeer omhelsde. Hij was dan nu ten laatste een berouwhebbend zondaar, en nu was er vreugde over hem in den hemel, waar Richard woonde. Zij legde hem weder neêr op het kussen, hetzelfde, waarop zijns vaders stervend hoofd gelegen had, en dekte hem met de dekens toe.

„Kunt gij mij vergeven?” vraagde hij, toen hij daar nederlag, naar lucht hijgde en haar in het gelaat staarde.

„Zei ik niet, dat ik je vergeven heb?” vraagde zij. „Ja, gelijk Jezus ons vergeeft, eer wij Hem vragen. Heeft Hij ons niet vergeven, toen Hij voor ons stierf aan het kruis? Wel, als ik je niet vergeven had, dan zou ik immers nooit mijn zoon Gideon hebben gezonden, om je in de pokken op te passen? Als je lieve vader hier was, dan zou hij je

vertellen, dat God wacht om genadig te zijn, dat Hij den ganschen dag zijne armen naar ons uitstrekt en voortdurend roept, dat wij toch zullen terugkeeren, en onze zonden laten verzoenen en onze harten vernieuwen. Je vader heeft je zoo dikwijls gezegd toch te denken aan dat vers: „Komt dan en laat ons samen richten, zegt de Heer: al waren uwe zonden als scharlaken, ze zullen wit worden als sneeuw; al waren ze rood als karmozijn, ze zullen worden als witte wol.” Ik heb hem dat wel honderd en meer malen hooren zeggen, en jij hebt het ook wel gehoord, arme jongen.”

„Het is te laat,” mompelde hij, „ik kan nu geen boete meer doen.”

„Neen, wij kunnen geen van allen boete doen,” ant-

woordde zij; „maar Hij, die voor ons stierf, heeft dat gedaan. Hij heeft mij dit duidelijk getoond toen ik in het werkhuis was. Hij is mij zoo nabij geweest en zoo dierbaar. Het lied zegt: „Jezus weent en mint ons toch.” Ach, jongen, Hij heeft je lief, ja in spijt van alles! Zou ik hier wezen, Dick, als ik je haatte, en je vloekte en je ongeluk wenschte?”

„Neen,” fluisterde hij.

„En het is toch maar een armzalige vergelijking tusschen Hem en mij,” ging zij voort; „maar zou nu Jezus aan het kruis hebben gehangen, wanneer Hij ons, zondaars, haatte en ons ongeluk bedoelde? Zou Hij dan tot God hebben uitgeroepen toen Hij daar stervende hing: „Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen?” Niemand van ons wist eigenlijk wat wij deden, toen wij ons aan de zonde overgaven. Jij wist niet wat je deed, toen je mij in het werkhuis dreef, en zelf in de ellende geraakte. Wanneer je een braaf man geweest was, zooals je vader, zou niets van dit alles gebeurd zijn.”

„Neen, neen,” antwoordde hij, zich pijnlijk op zijn bed omkeerende en zijn dikke oogleden wrijvende.

„En houd je nu rustig,” zeide zij vertrouwelijk, „Gideon zal, zoodra hij ontbeten heeft, hier komen en bij je zitten. Wij zullen je niet meer verlaten zoolang je ziek bent, arme Dick.”

Hij luisterde naar haar vlugge bewegingen in de kamer beneden, die tot dusverre ledig en somber geweest was, en o, welk een troost bracht dit hem nu! Toch bleven nog vreemde visioenen voor zijn verbeelding voorbijgaan; maar zij waren niet meer zoo verschrikkelijk. Weder zag hij zijn vader en Gideon, zittende op een zonnige plek, en hunne aangezichten waren zeer vroolijk en schitterend, toen hij overluid tot hem riep en in plaats van een drop water te vragen ten einde zijn tong te verkoelen, zeide: „Vader, ik heb gezondigd tegen den hemel en voor u, en ben niet waard uw zoon genaamd te worden.” En dan hoorde hij de stem van Een, dien hij ook nu niet zien kon, en deze

scheen vroolijk te antwoorden: „Deze mijn zoon was dood en is weder levend geworden, hij was verloren en is gevonden.” En als Dick dan weer tot zichzelf kwam, bemerkte hij, dat tranen langs zijn aangezicht rolden, en een nieuw gevoel van gemengde droefheid en blijdschap hem overmeesterde.

Maar het keerpunt van zijn ziekte was nog niet gekomen. Voordat de volgende morgen aanbrak hing Dicks leven aan een zijden draad, en was er nog maar zeer weinig hoop op zijn behoud. Abigaïl waakte bij hem zooals zij bij zijn vader gewaakt had en bij haar eigen vader evenzeer onder dit oude dak. Vele waren de gedachten, die zich in haar binnenste vermenigvuldigden. Was Dicks bekeering oprecht? Zou hij, als hij leven bleef, voortaan een Christelijken wandel leiden? Als dat eens waar was, hoe gelukkig en vredig zou zij dan hare overige levensdagen kunnen slijten en hoe gerust haren Gideon achterlaten. Maar als het nu eens alleen de vrees geweest was voor den naderenden dood, de schrik om God te ontmoeten als zijn Rechter, die deze verandering in hem had voortgebracht? Als hij, hersteld zijnde, eens terugkeerde op de booze wegen van vroeger, en zij weer terug moest naar het werkhuis, om Gideon aan de genade of ongenade van een hardvochtige wereld over te laten!

Maar als Dick sterft? Ja, dan was de oude plaats weder voor Gideon, zoo had de notaris Whitmore haar verteld. Dan zou ook alles goed voor Gideon wezen zoolang zij leefde; maar wat zou er daarna dan van hem komen? Gode alleen was het bekend.

„Moeder!” zeide Dicks zwakke stem, op rustigen, be-daarden toon, en zij boog zich over hem heen om te luisteren, „ik geloof, dat Jezus mij heeft vergeven, en als ik blijf leven wil ik boete doen voor alles wat ik misdeed. Hebt gij God gebeden mij in het leven te sparen?”

„Ja, dat heb ik, Dick, dat weet Hij,” antwoordde zij, „al moesten Gideon en ik ook terug naar het werkhuis.”

„Dat zou ik nooit gedaan hebben, maar wat de wet aan-

gaat," mompelde hij, „als ik blijf leven, zal ik zien of die wet niet kan gebroken worden. Ik wil veel liever sterven dan in het leven blijven, om het goddelooze leven weer op te vatten. Kus mij, moeder."

Zij knielde naast hem neder en sloeg haar armen om hem heen zooals zij het ook zijn stervenden vader gedaan had, en kuste zijn gezwollen lippen even teeder als wanneer het de mond van een klein kind geweest ware. Toen zij weer opstond waren zijn oogleden gesloten en ging zijn adem zacht en regelmatig als van een slapend kind.

Het duurde eenige weken eer Dick Medicott wél genoeg was om zich ver van huis te wagen; maar de eerste visite, welke hij deed, was bij den notaris van het dorp, om stappen te doen ten einde zijn moeders bezittingen wettig op haar naam te laten beschrijven, met volmacht om daarover naar willekeur te beschikken.

Hij wenschte dit zoo spoedig mogelijk te doen, wel overtuigd, dat iedereen behalve Jenkins zich er in zou verblijden, wanneer hij de weduwe weder in haar eigen gedoente zag. Dick had haar niet verteld, wat hij voornemens was te doen, en haar hart was wel een weinig ongerust, toen zij hem door de Watlingstraat achterna keek, leunende op Gideons arm. Als hij nu eens naar „de Gerstemolen" ging, dan was al haar nieuwgeboren hoop verloren.

„Moeder," zeide hij, nadat hij was teruggekeerd, zeer vermoeid door de niet lange wandeling, „ik zou zoo gaarne willen, dat gij het oude gezelschap nog eens terug verzocht op de oude plaats. Indien zij mij willen aannemen, zou ik mij met hen verbinden en trachten in eenig opzicht vaders voetstappen te volgen; vraag hun in ieder geval aanstaanden Woensdag hier te komen."

Dat was een vroolijke dag voor Abigaïl, toen de oude burens weder samenkwamen in de oude keuken. Richard was er niet bij, maar toch twijfelde zij er niet aan, of hij wist wel dat Dick daar was, de verloren zoon, ten langen laatste naar huis gekomen. Toen zijn beurt kwam om over

Gods leidingen met hem te spreken, kon hij niet stil blijven zitten, maar stond op, en leunende met de hand op den rug van zijn stoel, sprak hij:

„Ik ben een goddeloos zondaar, maar Jezus Christus heeft mij vergiffenis geschonken, en om nu te toonen, hoe oprecht ik het meen, en dat ik niet maar wat voorgeef, ben ik bij notaris Whitmore geweest, om de huizen op moeders naam te laten zetten, aan wie zij ook volgens billijkheid behooren. Ik vraag haar vergiffenis in uw aller tegenwoordigheid, en ik vraag haar of ik trachten mag een goed zoon voor haar te wezen en een goede broeder voor Gideon.”

Zijn stem beefde, en toen hij uitgesproken had volgde er een doodsche stilte. Een veel inniger en sterker aan-doening greep de kleine vergadering aan, dan toen Abigaïl zegevierend had verteld, dat zij God moest prijzen, omdat Hij haar de begeerte haars harten geschonken had. Het terugkeeren van een verloren ziel tot de kudde van Christus was een veel grooter wonder en een veel hartelijker zegen. Tranen stonden in de oogen van de ernstige boeren en boerinnen; en Abigaïls snikken brak ten laatste dat stil-zwijgen af. Toen vergaderden zij zich allen rondom Dick, gaven hem de hand, en heetten hem welkom in hun kring.

De ouderdom van Abigaïl was veel gelukkiger dan haar huwelijksleven. Dick, die als jongen zijns vaders hand-werk had geleerd, vatte dat weder op als zijne broodwinning, en zette zich in haar huis neder, alsof hij haar eigen zoon geweest was. Hij en Gideon veraangenaamden haar leven. Gideon was zijn ouderen broeder gehoorzaam met een-voudige trouw. Toen de jaren voorbijsnelden, en Dicks be-keering bleek de echte te zijn, verdwenen ook al haar be-kommernissen voor de toekomst van haar jongen. Het oude dak zou hem en haar dekken, totdat beiden werden ge-roepen naar het ware Vaderhuis.
